

De sparpot : teltjes for 't fölts

<https://hdl.handle.net/1874/234021>

~~Instituut voor~~
Oudgermaanse Talen
F. C. Z. Lab.

DE SPARPOT.

TELTJES FOR 'T FOLTS

TRÖCH

K. A D A M A.

ST. ANNA PAROCHIE,

J. KUIKEN JZN.

1875.

mm 10490

BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT

2870 586 5

7C-22-1-6

ACA 542

(J008)

DE SPARPOT.

TELTJES FOR 'T FÖLTS

TRÖCH

K. A D A M A.

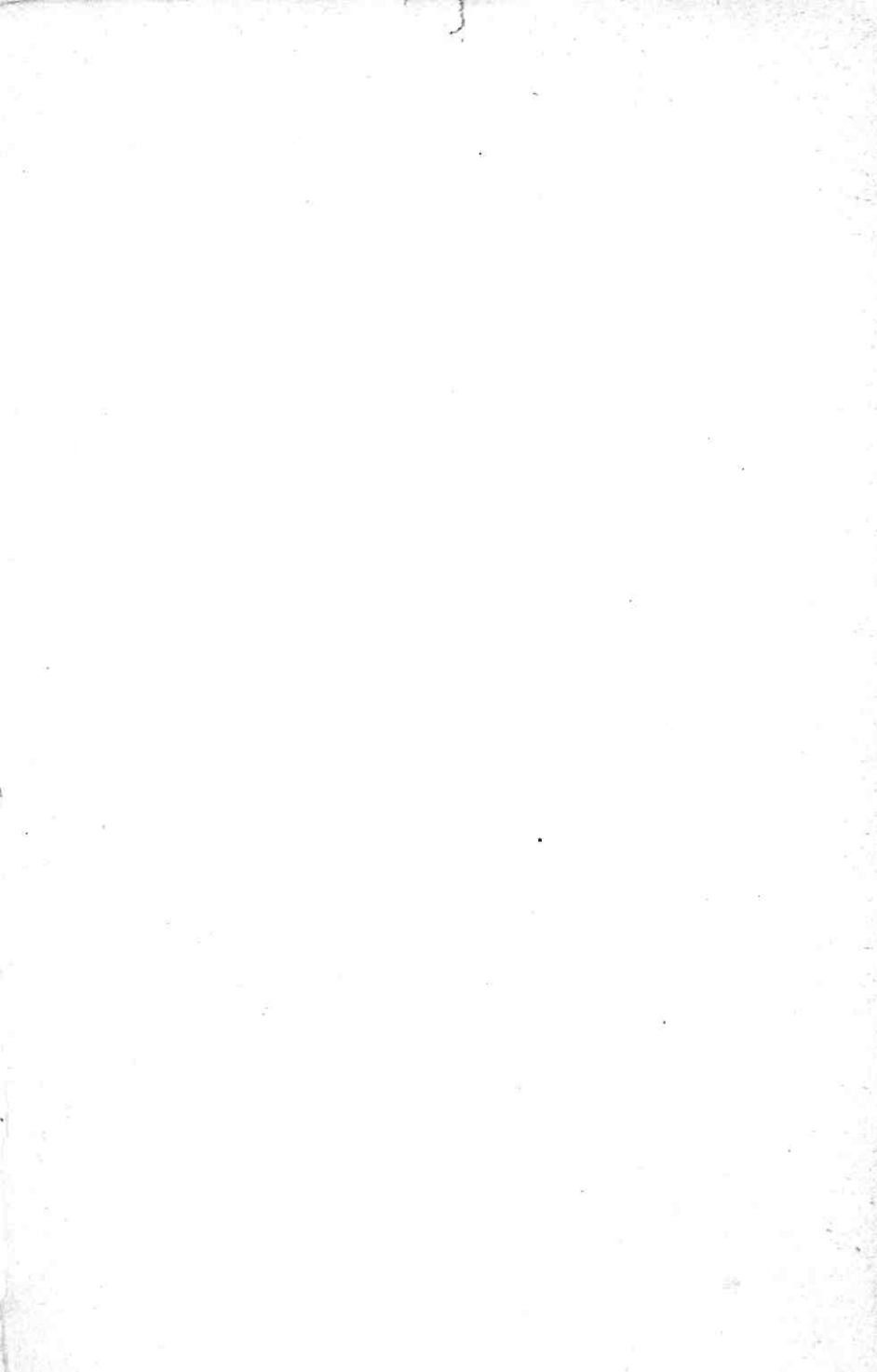
Oudgermaans

aan

te Utrecht

ST. ANNA PAROCHIE,
J. KUIKEN JZN.
1875.

Oan de Lêser.

Elts, dy dit boekje in 'e hânnen kriget, in derop stean siucht: „De Sparpot' of Tryë »Teltjes for 't Fölts'' scil wol tinke: Hwet betsjut dat? — hwet matte dy? — hwerta kinne dy broekt wurde? Dat scil 'k jimme sisse frieunen.

In de tiid dy 'k sa twiskenbeiden oer ha, bin 'k wol reis oan 'e gong, om dit in dat byinoare to skrieuën for gearkomsten in winterjûnen in sa hwet hinne. Om as dit wurk oan diss' tiid ta jît altîd lein hawt krekt as jild in 'e sparpot, in egentlik gjin rente died, derom tocht my moast dit de wrald mar reis in. No is 't dêrom net allenne, né, my tinkt hjea binne net ûneardich om jît sa reis broekt to wurden as ik hjir böppe sei, of to tsjinjen op 'n winterjûn in 'e hûws, as wj meinoar om 'e kagchel sitte.

Dat is net ûneardich, in kin sîn nut ha. — Sa keam 'k op 't tinkbiêld om dy oer to skrieuen in printje to litten.

Net, om 'r sökke dingen just brek binne, mar as 'r hwet goeds in sit, my tinkt, dat mei wol oan 'e man. Dög mar lik as de By: Sûch de hûning 'r uwt, in lit 't oar bliuwe for 't jinge 't is.

Dat dit boekje goed to wrald tsjen — in sîn nut ha mei, dat is de hertewinsk fen

Bitgum, Simmermoane, 1875.

De Skrieuwer.

^A
Inhald.

---

1. HEITENÔWD IN FRYËRSLIST.
2. TO IER OF TO LET.
3. DER SIT DE KNOOP.
4. TAJEFT ÎN RJIDSELS.

Heitenûwd in Fryërslist.

As min de wrald nimt sa hjea liket, den is allens al moai aerdich in 'e heak; den glimt 'et allegjerre as sîde of blinkt as goud. Neane is folle jermoed to sjen, -- neane stiket fülle kwaed efter, -- de iene hawt allens for d' oare oer, -- nimmen wol in oar sîne's ha, -- elts is warber in docht 'et om in stikje brea, in is dermei to-freden, -- hwer in oar docht sîn best, net allenne for him sels, mar wol forâl om sîn mei minsken, -- in den heart min hwer fen 'n helpende hân dy immen uwt mei-lyën nei Amearika trûnet mei'n hûndert goune of hwet fen 'n stikmennich woldweande lju in 'e busse, om sa de jerm-falds-kas for him op 't slot to drayen, in hwer 'n man, -- ek ien mei 'n hert in 't liif, -- skrept him om-trint dead by nacht in by dei, om dogs mar for 't algemien belang to weitsen, -- in sa mennich skrandere kop brekt sîn nachtrêst in forbarnt olie, om mear liocht under 'e minsken to bringen, der tagelfk op 'n oar plak hwer kreund in weind wurdt oer 't jinge de minsken wol to koart sjitte in hjar dwaen in litten, hwerom 'er jamk truchwiete bûwsdoeken makke wurde om sa'n broêr of sister op 't goede pead to halden, of, as 't oas net kin, truch goed dwaen to twingen; 't is mar: „broêr jow my de hân.” O man, hwet is 't den allegjerre fiks en ruwn!

Wolno, sa is de wrald onmers ek! 'k Wit wol, by uws alde masters wieren 'r jit hocken in einen oan, mar dat is uws letter al oas in 't ear knowte!

Ja, dat 's ek wier, mar der ha wy 't no egentlik net mei to dwean.

As min 't wird „wrald” neamt, den kin min der in 'e earste pleats ûnder forstean 't „Hielal,” dat wol sisse: de ûnbiedige romte hwerin miljoenen fen sinnen in planeten hjar roundraaye, in hwertrach de kommeten of stuwstjêren fleane, quartom: dy ûnbegriplike skepping hwerfen uws jirdbol mar 'n ûnnoasel lîts stipke is, — dy îdele romt' hwerby uws forstân soeset in stil stjit, — hwerin uws tinken ophaldt likme-allinne om 't ein 'r fen hwei is!

In 'e oarde pleats nimme wy 't wird „wrald” mear in nower beteikenisse, to sissen: den miene wy dermei allinne uws jirdbol hwerop wy weinje, mar op gjin ien fen twaén ha wy no 't each.

't Gjit mei 'n hiele bulte wurden ek al krekt as mei'n hopen minsken, min kin se net altdo oannimme for hwet hjae likje, mar tsjinje neiër besjûn to wurden in den komt min 'r easrt goed efter!

Sa gjit et hjir mei 't wird wrald ek. — Sa as wy 't hjir brûke, ha wy de greate meatskippe — of liouwer de minsken in 't algemien der mei op 't each. — Dat hjit den urdrachtlik. — Sa sprekt min wol fen de *graete* wrald, — oer sîne tinkbielden, — fen tsjistere dingen in liocht ûnder 'e minsken, fen 'n heege treppen in kastielen in 'e loft, — oer foar- in efterruwtgong, — fen op sîn eare — of op sîn stik stean, of fen 't soer oan dit of dat to hebben, — of immen op hânnen to dragen of de soalen

uw't 'e skoën to tsjinjen; — ek wol: fen eltsoar ouw to hingjen — fen oan in oar' keppeljen, — of dy of dy sîn foëtstappen to printsjen, — of 'n skoartel 'r foar to striken, — of min praet 'r fin om immen in koal to stoven, — in 'e tsjillen to rîdeu, — of in 't farwetter to sitten, — in sa mear.

Den wurdt: 'et seil to heech litsen, of 'et gjit fen 't boppest' boardsje of min praet fen hinders dy forkeard for 'e wein slein binne, fen strûpen in snyën, — of mei 't efterst in bâterfê't fallen, — fen dy et tichst by 't fioer sit, dat dy him et measte warmt, — of de piip uw'trookt, — oer koalforkeapjen, — beplasterjen, — for master opslean, — ûnder 'e pantöffel sitte, — de broek oanhadden, — as stokdweil to tsjinjen, — in fûgel in 'e kow, — gjin potsje to brekken, — de foet by de kûle to halden, — dwesse kneppels to smîten, — in 't swit to sitten, — fen bloëdsûgers in jird-woarmen, — ouwdwealde skiep in hoeders fen 'e kudde, — oan swakkens fen 't flesk, — et rinnen op 'n breede of smelle wei, — et liocht in 'e siele in balsem for 't hert, in sa mar foart.

Min kin 't net laeuwe hwet 'er net al brûkt wurdt, hwet net letterlîk forstien wurde mat.

Wy sjugge 't: Wy hoege'r net for in 'e East of in Kanaän te wêsen om de biëdsprek to learen; der bin' wy sa rîk al in dat 'n hiele bul'te bin' 'r hast mei lâns hwet wier of net wier is!

No, 't is ek om 'r in hwei to wurden!

Min mat hast wol 'n kop ha as 'n dominy of 'n brein as 'n abbekeat om 't allegjerre goed uw'tinoarre to halden.

Dat sei *Lîkle Kroles* ek, do hy 'n brief fen sîn feam krîge: „De dîvel mei 't begrîpe, mar ikke net!”

Ik neamde der Lîkle in sîn feam is 't net wier. Kom-oan, ik ha jimme in 'e droom helpen in derom matte wy der hwet mear fen witte oas net?

't Tsjinnet den wol, dat jimme foarouw witte, dat wy 't mei twa formilje's kryë to dwaen : to sissen mei dy fen *Risper* in de formilje *Langhout*.

Lîkle *Risper* wier in ienigst bern. Hy wier de soan fen *Krolis Risper*, in man, dy al jirren etterien to Grienterp sîn dommecilie hân hie, sa dat in hopen mienden dat 'er in Grienterpster wier. Dat wier oas 't gefal net, né, hy wier ien fen Tsjalbird.

Sîn soan, Lîkle skûteboer, om, sa woar hy in 'e wandeling al folle neamd, wier to Appelsgae to wrafd tein, krekt op 'n tiid dat sîn heitinbjarre der mei de skûte leiën om turf to heljen.

As 'r der oer praette, dat er gjin Grienterpster wier, den liet Lîkle 'r al folle op falle : 'k hie wrîchtich wol 'n Drint wêse kind, as uws skûte do mar op 'e Ridsert lein hie.

't Like wol, dat hy 'er 'n eare in stelde, dat 'r dogs jit in Fries wier.

No, derin stjit 'er lang net allinne. Hjir, ûnder uwsen, bin' ek genôch, dy wol greach witte wolle dat hjae Friesen binne!

Dat is oan d' iene kaont hwet lîts, mar oan d' oare ek al hwer net.

Né, de namme fen Fries klinkt fier, in kin truch alle tîden binne mei eare neamd wurde, as wy dy boeken mar

reis truch-bledsje hwer hjar aerd in beskrieun wurdt ; as wy mar reis neisjugge ho fol moed en kreft hjae altfd wieren in truch alle wederwarichheden hinne hjar alde namme jit ta uws tiid ta wisten to biwarjen.

Lîts is 't, der op to pogchen as 'n gek mei'n heech geblies om op sa'n menear leech op oaren del to sjen, dy uws hoekje net beweinje.

Né, as elts betinkt hwet in minske in wierheid 't eabelst' makket, den is dat, ho immen ek hjitte mei: de earbarheid fen séden in 'n snieblanke inboast, hwerfen allens ouwhinget !

Mar komoan wy bliuwe sa net by uws stik. — 't Is no al forskate jirren lîn, oer 't jinge wy no prate wolle.

Wy matte uws forpleatse in 't jier 1826. In dat selde jier stoarren de minsken as hounen in katten, in wier Lîkle sîn heit 'r ek ien fen dy truch dy sikte oanteast woar, in in de fleur fen sîn libben disse ierde forlitte moast.

Hy leit to Grienterp op 't tsjerkhóf.

De man wier wid'ner do hy stoar, hy huwsmanne mei 'n feam, sadwaende blieuw Lîkle as jonge fen 12 jier allenne oer. No wier dy jonge al hwet oanklowd scoe min sisse, mar dat wier sa slim net minsken, as 't wol lîke.

In glûd ny skip lei for 'e waol, der gjin sint fen op skead wier; hjae wennen in hjar eigen hûws mei 'n skoan lape tuwn 'er by, in oas wier 'r net folle brek as 't libben.

't Farren siet er sa in mei dy lju, der hieën se net ouwsjûn, as wieren hjae jit helte riker; dat dieën hjae uwt kleare leaf habbery.

In broër fen Lîkle sîn heit, sîn omke fen sels, ek in man dy sîn dingen skoan dwaen koe, woar fald oer e jonge, stoep op 'et skip fen sîn broër in brocht de

jonge er fjirder alhiel in 't fak op, as hie 't sîn egen hwest.

Dat dûrre oan Lîkle sîn 20ste jier ta, omke juch et op, in liet et spil fjirder oan de jong feint oer.

Jit tryë jier, den wier Lîkle sîn egen beas, in hy wier 't ek skoan fortrowd.

Lîkle miende altîd dat er omke sîn neiste vinger oan 'e tomme wier, mar ho as 't no stoe, dat hwist er net.

In 'e lêste tiid hie hy wol reis mirken, dat Tsjalle-om, sa hjitte de man, net tsjin him wier lîk as oas.

't Woar sa hwet hoartrich wurk. Den die Lîkle dit net goed in den dat net; — den wier hy to lang ûnderweis mei'n fracht — den die 'r hwer net genôch oan 't skip, — den sloaide 'r to folle, in sa hwet hinne. Quart-om: oan omke to hjarren, woar Lîkle ho langer ho minder.

De Grienterpsters hieën 't oas altîd jit wol mei him op. Hy gong der for in fikse feint dy op sîn plak wier.

As Lîkle al hwet inbrocht of net dat wier allike folle. As hy al sei dat „hinne 'n hwerom fracht" fûl fart, as dat hy 't better as mennichien for dy of dy priis jaen koe, omdat hy by de feanbaes mei de pong reê stoe, — der help net oan: Tsjalle-om woe gelîk ha!

Sa gong dat al d' iene wike uwt in d' oare in mei hoarten in skurren, — mei tsieren in kettermintsjen, — mei egewjerjen in harrewarjen, — mar dit wier 'r mar fen: Lîkle in Tsjalle-om hieën net folle wille mear in 't libben.

't Kaem by tiden sa fier: der foelen twiskenbeiden al reis hirde wirden; 't gong mei dy twa op 'n drîgen in uwtmeitsen, dat . . . sa koe 't net langer!

As 't Lîkle forfeelde den sei'r ek mar quart in bûndich hwei: Omke, omke, hald jow stil man! Wy kinne omers fen 'n oar ouw!

Dat mocht' wol wolle, andere omke den . . . fen 'n oar ouw! . . . dat seil dy soer opbrekke, dat seil dy oas for 'e doar komme!

As 't dow mîn broêrs soan net wierste, den hie 'k al lang de brui fen dy jown, — den hie 'k net heal sa lang mei dy oanpield, ûndogense rekel, mar sîker, 't is my to nei, — 't bloed krûpt mei my ek al hwer der 't net gaen kin siuchste! . . . mar oas . . . hawar! in den biet er op 'e tosken fen mallens.

Lîkle wier net 'n fûle jonge; hy wier hwet goedlik uwtfallen, mar 't gong jamk sa steil ta, dat mennich ien al klappen uwt dield hie.

Lîkle hie ien lok: hy hie fen lits ouw in tîge opfierding hâwn, in den tinkt immen net sa gow oan klappen.

Hy wist for-earst to goed dat fen wanne uwtdielen net folle goods komt, in oan d' oare kânt hald 'r ek jît altîd in 't each, dat et omke wier hwer hy tsjin oer stoe, sa 'n alder man, tocht' him, koe er net mei ûnforstân to mjitte komme, as hie 'r ek tûwsend kear gelîk!

t Kin al nuver: Lîkle sîn heit wier sa'n eabel man as 'r ien komme koe.

Dy wier sa riucht uwt as in peal in hie neane fûlle gehispel oer in mei; dy wier stil in bedaerd, libbe for him sels tofreden in wurksam 'r hinne, in liet in oar in sîn weasen. Mei nimmen makke 'r spil.

Hy ginde elts sîne's in koe 'n oar sîne's ek skoan jaen!
 Tsjalle in hy wieren brârren, mar hjae lîken eltsoar in
 'n hopen dingen as nacht in dei.

Ja, hwet seil men der folle fen sisse :

In minske is in nuver ding :
 Hy kin him sels net tîge ;
 In dy him krekt beskrieuwe wol,
 Mat hjir of der wol lîge ;
 Om, 't is mar sa jît altd hwest :
 De moaiste bröggen lisse
 By elts for 't finster, lîts of graet
 Dat kin min net oas sisse.
 Derom is elts just net forkeard
 In al sîn dwaen in litten
 Allike min as 't wiere soms
 Oan wiisd wurdt, sûnder fitten !
 In immen dy steksiagrich is,
 Dat seil my elts tastimme,
 Dy siucht hwet uwt 'e ruchte oan,
 In kim min 't nea kwead nimme,
 As den de bal reis misslein wirdt :
 Mar skîlich sjende eagen
 Dy truch 't forgraetglês pluwsje in dwaen,
 Dat bin' de greatste pleagen :
 Dat binne jamk gus, dy de tiid
 Formoêsje mei gerîfel
 Oer allerhande nêstery,
 In bernachtich genîfel.
 Dat binne gus dy harntsjepik
 Jit in 'e wrald ha wolle ;

Dy, jowt de tiid him derfor oan,
 Hjar egen bûsse fülle.
 Dy falle graech op 't kjessen del,
 In slaen in oar in 't wesen;
 Mar och, de tiid dy leart 'et al,
 Hjae brekke hjar egen glêsen!
 Om, dit stjit, tinkt my, al moai fest:
 Elts hawt sîn donk're sîde;
 En derom skîmert 'et jin grif,
 In lit min gow hwet glîde,
 Hwet oas 't besjen wol wîrdich wier,
 In struyt min jamk wol blommen,
 Hwer sied for stikels sjidde is,
 Om 'er mar ouw to kommen!
 Sadwaende sjit er ûnkrûwd op,
 Mar mat jamk grienwei stjerre;
 Et blomket wol, mar jowt gjin sied,
 Dat allens kin fordjerre;
 Om, as 'et tiid fen rispen is,
 Den briedt de sinne beide:
 Hwet goed is wurdt wol rîp en skoan,
 Mar 't oar wurdt toar as heide! —
 In 't liocht lit allens him besjen,
 As stofkes in 'e sinne,
 Der mat mar deiliocht wêse, seil
 Min 't fînste der fen kinne.
 Sa is 't ek mei in minske, siuch,
 Al hwet by deiliocht dien is,
 Der glurkje minske in Ingels om,
 As 't riuchte paed mar gien is!
 'Et fînste flesk is 't minske hert;

De holle is syn tsjinder ;
 In is 'et nedich for de wrald,
 Den is de tonge bjinder.
 Dy skrobber allens skjîn in glêd,
 Mar hwet 'er efter stîket
 Is, dat de wrald bedragen wurdt,
 Mei hwet 't fen bâuwten lîket !

Sa gong 'et hjir ek. 't Is uws, tinkt my, al hwet in riedsel, dat Tsjalle-om sa wûnder tsjin Lîkle wêse koe, der de man oas sa fôlle fen 'e jonge halde !

Dat lei him net allinne op 'e tonge, mar soks hie 'r ek in al sîn dwaen genoch sjen litten. — Hy wier fald oer 'e jonge, hie him nei sîn heite-dead jit fiks to skoalle gaen litten, om seiër, hwet kin 'k de jonge better mei jean as dat hy hwet leart !

Ek wist min net hetter as allens woar tige truch 'm beoarbere, mei 't jild in sa, in bâuwten dat, der paste de tasjende fald, Ynte Langhout, ek wol op !

Dy freege him om 't hirdsje, 'k liouw hast wol fen alle moanen, rekkenskip ouw.

Dat wier Tsjalle-om den wol reis hwet tsjin 't krop, mar hy sei'r ek net fen, om de man hie 'r riucht ta, in bâuwten dat, woe hy 'r ek neat tsjin inlisse, om, den koe Ynte wol tinke dat 'r de kat in 't donker knêpe woe, in dat wier hiel sîn aerd net, né, hy spîle hjir in ek mei d' iepene kaert !

Krolis, Lîkle sîn heit, wier by Ynte's altîd wakker thuws, in sadwaende wier 't ek komd, dat Ynte Langhout do Krolis sîn wiif forstoar, tasjende fald wurden wier.

Lîkle wier den as jonge, — as graete jonge, in jong-feint, by Yntes's hoates en toates.

Hy roun der ouw in oan sa folle as 'r woe, in hie 't 'er ek as smoarige beane. Ynte in 't wiif wieren altd ûnbîdige freunlik, in nei 't sissen fen 'e man, den halde 'r sa folle fen Lîkle, as wier hy sîn egen soan hwest!

Dow habst al 'n lok, jonge, boppe tuwsenen, sei Ynte Langhout den sa wol reis tsjin Lîkle, — dow habst al 'n lok boppe tuwsenen, sids ik dy, datst dow in dîn omke in my in paer habste, dy for dy soargje, krekt sa goed as libbe dîn heit jitte.

't Is al 'n lok sis ik, boppe tuwsenen, om, wolst' wol liuwe dat 'r for 'n hopen sa'n heite-hert net kloppet as jins heit dead is, as Tsjalle-om in mîne's?

Tsjalle-om sis ik, . . . der hwit ik oas ek neat fen, ik gaen mar by my sels lâns, in den bin 'k 'er fen oer-tsoege, dat ik for dy weits as wierst' mîn egen flesk in bloed!

Ik hoopje dat de Heare my kreften jowt om 't sa ta'n lökkig ein to bringen, om sîker jonge, liuw my. Dy meyë wy net forby sjen, in der' haw ik 't ek oan to tankjen, dat 'k in romte sprekke mei as 't dîn bilang jilt . . . in den lei 'r de hân op 't boarst.

Lîkle wier jit jong in ûnbedrieun, in andere den sa hwet ja, né in amen, om ho gjit dat mei sokke mannen: hjae tinke faek om hiel hwet oas in sa gongen in hiele bulte praetsjes fen Ynte him 'tiene ear in, in 't oare hwer uwt.

Loekwol, Lîkle wier lang net in koalle, om 't effen net! Hy wier for sîn jirren wol gear, de sliouens pleage 'm net folle.

Hy praette 'r Tsjalle-om wol reis fen to foaren dat 'er oas wol graech by Ynte 'n hjar' wêse mocht, mar ien ding dogs, der mocht er net riucht oer seiër.

Ynte Langhout in 't wiif hadde my jamk hwet al to fülle gefimel, den hjir oer in den der oer, in rounom wirdt uws Leaven Hear mar by aonbelle; dat jowt altid gjin pas tinkt my, — dat bin 'k net wind!

Ei no jonge, andere Tsjalle-om den, dat is net sa slim, hjae miene 't oas goed, better as 'k net hwit; Ynte 'n hjarre bin' sa hwet hawtich; min mat de lju in 'e wrald nimme sa hjae binne, mîn jonge, lear dat fen my; soks seilst wol reis by ûnderfning kryë, as 't mar alder wurdste!

Dat seil sa wol wêse, andere Lîkle, mar, ik sis: 't is al hwet slim as min net ienderis laitse mei.

Omke glimke reis.

Né, sîker sa, Tsjalle-om!

Jisterjoun jitte bardde 't, dat Hoatske sa efter my lans roun om 'n koaltsje in 'e test to kryën. Ik tochte neane om, in dîkere in 't fioer. Gjit my dat dealese fanke net hinne in smît my in heal glês-fool kald wetter in 'e nekke!?

Wol man, ik fleach omtrint fen kjeltme uwt mîn fel in do wier 't laitse fen sels, sa ha jo 't net!

Ik pakte Hoats by de lurven, in kîtele hjar dat hjae kraide, krekt sa lang dat hjae sei fen manlju's-genade, in do halde 'k op.

Jow kin 't net liouwe ho swart as Ynte in 't wiif do seagen, in Hoats in ikke krîge 'n tîge roffel, no!! . . . Ynte 'n Gels kaemen 'r mar hird mei del! Hjea drîgden uws mei 't lêste oardiel, dat wol ris for de doar stean koe sûnder dat wy 't wisten! . . . Uws Leaven Hear koe uws sa laitsende hwei wol dead del falle litte; — Hy

woe uwt 't noch in net ha, sei Gels dat 'n minske lake, mar hie folle lionwer dat 'r de wrald skriemende truch gong. Hoats wier in wild in ikke 'n gik tocht hjar, in sa mar foart. Haerink, der hong sa hwet uwt! . . .

No, sei Tsjalle-om, ik tink, jimme scille 't er wol nei makke ha; dat jong folts is den ek sa brae-dronken in ienen! Dy fïten, mast' tinke, der ha wy-lju gjin nocht maer oan.

Sokke as ikke in Ynte-boer in 't wiif, jonge, binne al hwet in 't saôt bebïten, 'r is uws ek hwet maer oer 'e holle waid, as sökke as Hoats in dy!

'k Tink, 't scil mei Hoats in dy jit wol reis hwet wurde! . . . Ja, Tsjalle-om is net sa dom! in sa gong de man 'r den hwet oer hinne, om, hwet scoe hy 'r ek al folle fen sisse.

Tsjin jong-folts mat min hwet om jin hinne sjen, hwet min seit, in dat hwist Tsjalle-om ek wol.

As min de litse vinger jowt, den nimme se jamk de hiele hân! . . .

Dit leste blieuw Tsjalle om ek al net fremd, as wier 't no just net mei jong folts!

Tsjalle Risper wier goed. Hy wier, om sa to sissen, in man uwt ien stik, mar hjearde in seach truch 'n tiid net folle kwaed. Dy 't mei him net berinne koe, wier wol in tïge forkearden, der koe min mar fêst op oan.

Sa keam 't ek — in is 'et to begrïpen dat Tsjalle in Ynte jit altiid al ridlik goed skiks wieren in blieuwen, altaest, 'et keam nae net ta rûsje, né, dat like net!

Ynte Langhout wier oas altïd sa hwet foarbarich fen eard. Nuvere setten koe er ha; hy stiek de noas greach reis in dingen der hy oas naet mei hie to meitsen, in behikkele in hopen dingen, hwet oas tïge best ta gong.

In wûnder man, — in wûnder man is dy Ynte oas al, tinkt my, sei Tsjalle-om reis tsjin sîn huwshaldster op 'n kaer dat Ynte-boer by sîne's hwest hie to jounpîseljen. Ha jow 't fen jow libben sa wol sjûn? . . . . 't Keam sa oer Lîkle to preat: dat er alder in graeter woar, — oer sîn fortsjinst in klaen in sa, in hwet mien jow dat de man sei?

Ja, Tsjalle, dat kin 'k slim riede, no? sei 't minske. Dat's ek wier, andere Tsjalle-om; no, jow hwitte ek krekt sa goed as ikke, dat 'k uws Lîkle naene net fülle in tsjin kear as 'r hjir' of der sin oan hawt, as 't mar net al to uwtwîks is, in uws uwt 'e miet rint.

No, foar 'n wîke of flour keam hjir ommers Sipke fen Drils mei 't pak, in preatte my in lape lekken oan.

Ik tocht 'r aerst in pakje for my sels fen meitse to litten by Jantje skroar is 't oas sa net, mar do hawt Lîkle sa lang oantruwne, dat 't in plaets for him makke is. — En hwet mien jow dat de man no sei!?

„Ik kin wol sjen, tinkt my, Tsjalle, dat de heechmoed hân oer hân tanimt; hwer seach 'k Lîkle forlîne snein for oan, mien jow? . . . .

Miende 'k net dat Dominy's Jasper 'r oan keam, in daeles, — der 'k sa'n wird om sis, — 'et wier Lîkle.

Wol man, ik seach my omtrint de eagen uwt 'e holle! Dat stoêp as 'n Ingelske hoarne in draide op 'e hakken! . . . 'k Mat jow sisse ik besouwde my, in tocht in my sels: Oeh, och hwet gjit dit de greate wrald ek al op!

Hwet is 'n minske al 'n îdel ding, as 'r him oan 'e boase oerjowt! . . . .

In der sit Tsjalle efter? Tsjalle, dy 'k oas altîd jit

oansjun ha for immen dy . . . . . wol man 't moêd woar my fool!"

„Hui, hui! sei 'k, sei Tsjalle-om, sêft hwet Ynte, sêft hwet, dit gjit 'r reis hird lâns scoe 'k sisse. Jow rinne sa fier! 't Is wrîchtich as de wrald 'r oan hiuget!"

„Ja man, sei Ynte, as 't der mar mei ophalde! . . . . Mar mîn goede ginst, ik kin my net begrîpe man, dat jow dy jonge sa în sîn heechmoed stîpje kinne in buwten dat . . . . my tinkt Lîkle mei wöl fen lok sprekke as hy 't sa halde kin! In ny halogie is 'r ek komd; 't nimt alle-gjerre sîne's!" in sa teutele 'r mar foart.

De feam begöng al fen sieden bloed in 'n gleune kop to preaten, mar Tsjalle wier hwet langer fen beried.

Him tocht', min moast 't forstân foar halde sa lang as 't koe, mar do Ynte fen Lîkle sîn heite sulveren doas oan-helle, hwer dy wier, — in as dy jit for Lîkle bewarre woar, do fleach Tsjalle 't bloed op.

„Hwet dêvel sei'r, tink jow, dat ik dy jonge sînes forslampampje, — of în 'e lommert set, — of de boêl forkaepje — in în 'e bûsse stek? Sa ha 'k 't net sjûn! Né man, ik bin sînes net nedich! Derfor bin 'k forearst sîn omke net, in jit folle minder sîn fald! Hwet tink' jow wol!?"

Do Tsjalle-om sa 't bloed op fleach, woe Ynte 't al wakker delbêdsje.

Hy preatte'r fen dat 'er 't sa net miende, — dat Tsjalle him goed fetsje moast, — dat 'er nimmen fen kwaed bitinke, — mar lîkme-allinne uwt nâwd for 'e jonge soks 'reis opekkere, — dat 'r dogs as tasjende fald 'et bêste ek mei siikje woe, — dat hy to Snits sîn eed dien hie, in deroan ek liouwst foldwaen woe, — in sa mar foart.

„Hwet preat jow fen 'n eed! sei Tsjalle; as 't net goed beoarbere wurdt, — as ik de jonge sîne's opfret, sprek my dèn sa oan, mar no net!

't Gong der, quartom, dy jûns sa boars'lich al ta, dat hjea in 'e earste wike of 'n tryë eltsoar 't hûws net benei keamen.

Lîkle hald' him, as 'r soks hwet wier, 'r altîd bûwten; dy bemoeide him net mei dy spillen in bûwten dat, wier hy do ek net iens by honk.

Sa gow as Lîkle nei dy set hwer by Ynte's keam, koe'r wöl fornimme dat 'r hwet gaende hwest hie.

Hy wist 'et truch Tsjalle-om al, mar ek oan Ynte Langhout in 't wiif koe'r sjen, dat 'et spil net riucht in 'e heak wier.

Net dat dy lju noatsk in stroef tsjin him wieren, né, lang net!

Hjea wieren inplaets hwet frieunliker ta! Hy wier mar just fen 'e stjinnen, do freege Ynte al nei Tsjalle-om, in do 'er in 'e hûws keam, jûch Gelske, Ynte sîn wiif, him gow in sit, in seî sa glûrkjende hwei: ho is 't jonge, hie omke 'r ek gjin sin oan om 'reis by uws to sjen? Hy is dogs goed in oarder, hoopje ik?

No, Gelske, andere Lîkle, dat hawt 'er tsjinwirdich wol oan. Tsjalle-om is uwtintruch sa hwet poartrich; hy goarret egentlik mar sa hwet om!

Ei, fy jonge, hwetst' der seiste, foél 't minske in, . . . fy, ik hoopje dogs wrîchtich net dat Tsjalle-om alhiel siik wurdt, as sîn ein 'er mar net in lisse mei! goëman dat 'r is, . . . fy, de Haere is machtich, dat is sa, mar . . . fy, uws wei gjit al wakker ûngelik, . . . ja, dat is sa!

Mei keam de bûwsdoek for 't liocht in fage se hjar wakker om 'e troanje.

„Gjit Lîkle gow hwer fo artjonge, of bliuwst jit hwet ? ja, ... né, ... net dat 'k dy foart trawnje wol, né, ... fy, ... mar 'k woe sisse : wy hadde fen dy lekkere trieuwen-tsîske's, my tocht' der' moast omke al ien fen hadde, der seil 'er moog'lik wol smeak in ha, den mast' dow strak mar ien mei nimme hjer !

't Durre net lang as mêm roop truch 'e doar nei efteren : Hoats, Hoats ! kom hjir reis fanke, kry reis efkes ien fen dy trieuwen-tsîskes uwt 'e kelder, dow hwist' wol hwer-earne as se steane oas ? op 't langboed hjer ! boppe de mûlkenfetten, sjuch der mar reis !

't Fanke keam 'er mei twa oan. Sjuch mêm, is dy goed ? Lit my reis sjen hju, sef mêm, ... né, dy net, d' oare, dy hald ik 'r for is lekkerder, dy mat Tsjalle-om mar ha, tinkt my.

Op 'n tafelboed woar 'r in 'n blowdrikte doek beknowte. Lîkle betanke de boerinne in gong 'er op ouw, om, sa hie Gelske 't liuwst sei hjea, den koe Tsjalle-om 'r mar gow in stik fen kryë. Moarn is 't snein, den koe Lîkle tocht hjea wol reis hwer sjen, in sisse ho 't mei omke wier, in as 't him hwet smakke hie in sa hwet hinne.

No, Lîkle smookte earst reis oan, in stoep de doar ûwt. Hy gong 'et bûwthuws lâns, in der stoe Hoatske op 'm to wachtsjen, sa 't lîke.

Haerink, fanke ! Ho stjitst' dow hjir sa aerdich lîkme allinne ?

Skeelt er hwet oan ? My tinkt, dow bist' hwet bleek !

De jongfeam stoe earst hwet forbûke, mar op 't frierlik andlit fen Lîkle skepte hjea moed, loek 'm oan 'e skoat fen 'e jas, in gong mei 'm efterhûws bûwten doar.

Lit uws hjir efkes staen sef hjea, oas fornimme se 't

in 'e hâws jit ek. As 't dow hjir biste, stjit 'er hast al-
tîd ien om 'e harne op 'e luwster, is 't heit net, den docht
mem 'et wol.

Mar hwet ik dy sisse woe.... Lîkle,.... ik mat sa,
ik kin net oas! Ik wurd twongen, mar.... och haerink!
ik forgaen hjir langer as stof in 'e sinne!" — in hjea
snikte lîwdop.

No, andere Lîkle, sis 't mar hju, sis 't mar fanke! dow
witst' ommers wol dat ik for dy allens dog! Hwet skeelt
'er oan?

Och Lîkle, dow kinst' net lieuwe ho'n kruws as ik
hjir langer ha!

Ik mat fen dy ouw sjen, in dat kin ik net! Heit dy
driicht my as 'k mei dy oanhold, om my 't hâws for altîd
to forbieden in dy de bonken to kneppeljen, as 't dow dy
mei my bemoeiste! Ik kin 'r uwt gaen to tsjinjen seit
er, in 'k kry gjin reade eint mei! no, sa is 't.

Ei kom hju, dat seil wol hwet tafalle wol 'k liouwe!
Jimme heit rint wol reis hwet hird, mar den is jimme
mêm 'r ommers ek jitte!

In dat hjea sa foel op my binne, dat kin 'k my hast
net begripe.

Hjea binne altîd allike frieunlik tsjin my; ei hju, dat
seil wöl hwet tafalle!

No, andere Hoats, uws mêm! rekkenje der mar net al to
folle foar, mar,.... ik wol 'r ek mar net mear fen sisse:
't bin' mîn alden, mar, o Lîkle, dow witst 'et net hael!

Begrîpst' wol hwerom as mêm dy no sa gow foart-
truwnet? Dat is net om 'Tsjalle-om, né, mar om hiel
hwet oas! — Dow wist wol, dat mîn neef fen Klaiterp, —

Sibe Lanhhout, — dy kinst ommers wol, 'et altîd op my forsjiân hawt, in der bin ik net fen thuws!

No dy komt hjir joun hwer, mast' tinke, in no wolle heit in hjarre my twinge, dat ik mei 'm oanhold.

Sa'n rîke skevel, sisse heit in mêm, mast noait ouwslean, der kinst' mei de wrald truch komme, den bist' altîd birgen.

Rîk is er, dat is wier.

Hy hawt in slömpe jild, mar hwet is 't oas ek!? Hy is sa dom as'n efterein fen 'n baerch, en hwet rint er sliouw! krekt as 'r in wiet' dweil in 'e broêk hawt. Hy stjit ek net iens riucht op sîn schonken.

Hjea neame 'm ommers ek altîd fen brîke Sibe.

O, dy! sei Lîkle, brîke Sibe! No kom 'k er jest goed efter!

Och hearink! Ja, 'k wit wol, hy kin 't net helpe dat er sa is, mar der habst' wol gelik oan! Och hearink, no, mar . . . how hwet hjer, dat haldt jerder op, 't jild makket allens net goed, né né!

Hoatskepreatte 'r fen, dat hjea dy jouns uwt noch in net by Sibe opsitte woe, mar allinne oan Lîkle in om nimen oas tochte. 'k Bin sa eang fen dy fint as fioer, sei hjea.

Mar dow bist' net eang fen my wol? sei Lîkle, in mei slûch 'r hjar de hân om 'e hals, in hjea him, in patten eltsoar reis tîge.

Sa uwt 'e rin woar 'r jit mear ouwpreat, maer hjea dieën eltsoar ek net mear oan tiid, om Hoats sei: hark, hwet is dat? Mêm rôpt al liouw 'k. Hjea jûgen eltsoar de hân, in no sette Lîkle hastich de lîtse finne hwer uwt.

Hwet seach omke heech.

Kom, hawt Ynte dy ek al de bouns jûn? Mast et ek al mei omtjilde, dat wy net richt iens binne?

Sêft hwet omke rôp Lîkle, net to hird as 't jow biliêft!
Sa is 't lang net hjer. Siuch hjir mar reis, dat 's oas
hwet.

Ik ha in pleats 'n jefte meikrîge! 'k Preatte'r fen dat
omke hwet poartrich wier, in sa hwet omgoarre, in do
wier 'r gjin helpen oan: ik moast 'Tsjalle-om 'n trieuwens-
tsiske bringe, der scoe omke wol smeak in ha tocht' Gelske,
en sa sei Ynte ek.

Haer, haer nog ta, hwet bin' Ynte 'n Gelske no hwer
grien net?

'k Wit net, hwet 'k hjir fen tinke mat! 'k Hald 'r oas
naet fen, dat 'n minske sa gow hin' 'n hwer is! Scoe
't wol goed wêse!?

Der wit 'k naet fen, sei Lîkle, mar oan Gelske to sjen,
den hie hjea 't 'r wakker mei to dwaen dat Tsjalle-om sa
uwt 'e lîken wier; derom net, Ynte-boer freege 'r ek nei,
do 'k mar just fen 'e stjinnen wier.

Hjea woeën 'Tsjalle-om der ek reis hâwn ha, sei Ynte.
Hy tocht dat omke mei my oerwaid wier.

No, 't kin ek sa wêse, sei 'Tsjalle. Min mat oas ek net
sa kwaed oer 'n oar tinke, dat mei net, dat wit 'k oas ek
wol, mar, ho is men den!?

'Tsjalle-om neam 't goed op.

Hy tocht' alle herten by sîn egen, in woe gjin kwaed
sûge, der gjin kwaed in siet.

Erechtinkenheid bringt jin ek jamk op 'n forkeard pead,
tocht' 'Tsjalle-om, in 't kin ek sa wêse, dat de man 'r spît
genôch fen hawt, in 't op sa'n menear hwer hwet goed
meitse wol.

Hoatske woe oas ha, dat 'r hwet efter skûle, andere
Lîkle.

Brûke Sibe scoe komme in no moast ik foart sei hjea-
 Ei hwet skeelt dy hju, jong-fammepleat! Is 't al sa,
 sei Tsjalle-om, binn' jimme al hwer by 'n oar' hwest? 'k
 Hied 'r mar bliuun as 'k dy hwest hie; mar né, dow woest'
 no ek nei *my* ta, no?

No, 't is bêst jonge.

As 't er no moarn of sa reis hwer komste, den mast
 Ynte 'n hjarre goêndei sisse in hjar frieunlik betankje
 hjer!

Sis den mar, as hjea 'r nei freegje, dat 'k hast wol reis
 komme scil.

Sneintejoum kaem. Lîkle droste 'r op ouw, mar net sa
 to jounpîseljen lîk as oas wol, né, hy stoep om healwei-
 achten de doar uwt mei de kaai in 'e bûsse, moai forklaid
 in kaem 'n tweintich minuten letter by Ynte's oan 'e doar.

De doar siet op 't kjetting, Hoatske kaem foar in liet de
 feint in. — Ynte 'n Gelske seagen al hwet heech dat Lîkle
 der sa oan kaem, mar lieten hjar oas ek neat skîne.

Allens gong frieunlik in wol ta; 'r woar nei Tsjalle-om
 freege, — as 't triuwen-tsîke him goed foldie, — as
 'r ek 'n bîtsje better woar, — in as omke ek reis tochte
 oer to kommen, in sa hwet hinne.

't Andert, dat Lîkle hjirop jûch, stoe de lju wakker
 oan, quartom, Ynte kaem alhiel op sîn praetstultsje.

„Dow kinst' no den dûnes dermei ek kryë, Lîkle oas?
 Ja man, sa kiin min sjen dat min alder wurdt!

No jit feint, mei quarten trowd man in heit, in den
 'n alde hakkenkruk, ha, ha, ha! ja, sa gjit 'et!

Jonge, Ynte wier sa quartswilich op sîn menear.

No Lîkle tocht' dat gong sa hird; dat scoe jit all'gjer wol 'n dei in 'n moarnskoft oanhalde!

Ei ja jonge sei Ynte, ik sis 't ek sa mar, der hjeart 'n grapke by!

Hear hear! hwet is heit tsjinwirdich op 'e tried, sa foel Hoatske in, 'k wol liouwe dat heit faai is.

Ho no sa, fanke? 'n minske is altîd net gelik. — No fanke, sei Gelske, der seiste sa hwet! Heit is joun al hwet omtraff'le; dow seist 'et, in tocht 'er sa oer.

Lîkle kaem 'r rûwn for uwt, dat 'er der wol reis oer mochte, folle liouwer as altîd sa uwtstritsen to wêsen, krekt as min in 'e tsjerke siet.

Ja, witste hwet, sei Ynte: ik seî dat sa, datst' no dîne's dermei kryë kinste, mar . . . . . gikheid is neat, alle gikheid op 'n stokje, in sels forop, seit 'et sprekwird, ik woe'r egentlik hwet oas by sisse:

Tsjalle-om hawt dîn jild in sa in 't gebrûk, fen sels for de nédige rinte, in dat is bêst, tîge bêst; och minsken, de Heare mei my biwarje, as 'k der kwaed mei in 't sin ha om derop to fallen, né, derfor is Tsjalle my 'n to goeden man, fy né, mar derom kin 't oas ek wol goed wêse!

Better as 'k net wit ha 'k 't altîd goed mei dy miend en sa bin 'k jitte. Ik hoopje dat de Heare 't jit reis jean mei dat 'k ek oan dy dwaen kin, 't jinge 'k oan mîn egen bern as heit dwaen scoe.

No, Ynte-boer, sei Lîkle, hwet ha jow den foar?

Sêft hwet jonge, andere de man, net ald to hird, dow bist' sa hastich. Wîst dow hwet, ik ha der sa reis in mîn egen op nei tocht, in 'k ha 'r ek mei Gelske oer praet, is 't oas sa net hju. Gelske knikte.

Ik ha 'r sa reis in mîn egen op nei tocht: 't begjint

mei Hoats in dy al hwet sib wirk to wurden, in nei 't mêm my forduwtst hawt, den hawt Hoatske al hwet tsjin trowen uwtlitten.

No, 't liket al 'n bitsje fremd, dat is sa, om, Hoatske seil 'r tsjin dy wol reis hwet fen uwtlitten ha, dat ik 'r danich op tsjin wier, no?

Ja, sei Lîkle, der hawt hjea my wol reis mear fen sein, as my swiet smakke.

No, sa foel Ynte in, hald dy mar stil, 't seil dy allegjerre wol klear wurde, hwerom as dat sa wier.

Sjuch, dow kinst' my wol, ik bin by tiden hwet hastich in as 'k den for 'n kear reis los litten wurd, wol man, den wurdt 'et bloed my wol reis sâpe in 't brein porselein.

Ik skriem 'r in my sels wol reis om, in mei fage 'r in 'e eagen om.

't Wier heitenâwd berntjes, heitenâwd, in oas neat, hwerom as 'k sa driftich wurde koe.

Jimme bin' jong in ûnbedrieun, in den sa 'r mar in rinne . . . . sjuch, der betocht ik my den wol reis oer!

Mennichien rint 'er mar dom in ûnbesûse in, in der komt jamk sa folle fortriet in jermoed fen.

Ik woe 't jit altîd opkaere sjuchste, mar no . . . . kom, 'et mat 'r mar uwt, al hwet goed is, kin wol deiliocht fordrage!

Ik hie tocht, dow habst' 'n tuwsend gûne of 'n seis by Tsjalle-om stean is 't net wier? No, ik hie tocht om dy foar to stellen, dat jild sels to brûken, dat is to sissen: truch tadwaen fen my.

'k Mat sisse, 'k begrîp jow jit net, sei Lîkle.

Komoan, sei Ynte, den seil ik 't dy duwdlik meitse. Dow easkest dîn jild fen jimme omke op as de tiid der

is. Hwet dermei uwtriuchte wurde seil, dat kin him neat skele.

Dat is no net om 't gjin liecht fordrage kin, of dat ik hwet op Tsjalle-om tsjin ha, né, fy, sa wiis bist' dow ek wol. 't Is om dîn bilang, om dînes allinne, in oas neane om!

Mar ik sis dat sa, omdat jimme Tsjalle-om den wol reis mear miend hawt, dat ik him hwet foel bin, mar dat sjuecht er truch alle tîden hinne ek wöl oas!

Lîk as ik sis: Dow easkest dîne's fen 'm op, in as Tsjalle-om freget hwetst' der mei oan seilste, wol no, sis ienfaldich dat 'r mear rinte for komme kin.

Neam mar 'n notaris, as 't mat! Dow witste, ik dog 'et fülle in skiep in ky, in no hie 'k sa tocht: Dow setste dîn jild by my ûnder dat spil, in jowste my 200 gâwne foruwt for mîn dröktme, den bist' fen my alhiel ouw!

Ik sis 't dy, dat kin 'r reis sly winne. Fen sels, op 'n oar jier jowst' my sa fülle hwer, in dat kin den wrêchtich ek wol for dy uwt, om, 't sit 'er grif op mast tinke, dat mei quarten dîn kap'teal dûbel sa fülle is.

Lîk as ik sis: sa as 't 'er no ta stjit, den wurdst dow ien fen uws bern, soks ha 'k al oan dy forstien, in hwa is jin den neiër: heit of omke?

Dat is ek sa, seî Lîkle, mar.....

Sêft hwet, 'k seil dy jit mear sisse, seî Ynte.

Ik bin 'er neat op tsjin, dat Hoats in dow man 'n wiif wurde, neat, mar der stjit ek tsjinoer, dat begrîpst' ek wol, as 't mei jimme sa fier net kaem, den wier 'r ek wol 'n oaren klear, in ek ien mei mûdder oan 'e klûwt, no!.....

Net dat Hoatske der no sa sliucht om is, né, dy hawt

'et altîd op dy forsjuân hawn, in fen sels jitte, mar 'n minske kin foroarje, in jild is 'n wûnder ding!

Sa teutele Ynte mar oan in mar hwei; hy praette dat 'r switte, in twiskenbeiden liet mêm 'r ek reis in wirdsje by in falle, dat, Lîkle in Hoats gong d' iene kleur op in d' oare ouw, sa sieten dy twa 'r mei in.

Loekwol, Ynte kaem jit net folle fjirder, om, Lîkle liet neane folle oer uwt, mar hald' 'm sa hwet efteruwt.

Hy slûch 'et net ouw, mar sei 'r gjin ja op. Dat fol-die Ynte-boer al neat. Alleast hy woe Lîkle oan 'e praet ha. Loekwol, hy liet him soks net skûne.

Hwet Lîkle in Hoats dy nachts deroer ouwpraetten, kin 'k net sisse, mar dit wit 'k wol, dat hjea 'r jit net oan ta wieren.

't Halde jit al hwet oan for as Tsjalle om hwer sa hwet op 'e kluwten kaem. Ynte hie al reis driichd sei 'r om nei 'm ta, mar dat wier uwtintroch ek hwer forkomd. — Op 'n moaye dei stoep Tsjalle-om op Ynte's ta; hy woe reis kuyerje tocht him.

't Wier den swiid ho as Ynte in Gelske beide in 'e baen wieren, hjea wieren alhiel uwt 'e skroeven.

No, 't wier mar sa: Tsjalle-om scoe der no net forgees komme, sa hie Ynte 't al begrepen!

Hy begong al fen fjirren hjir 'n der oer to praeten: oer trôwen in huws-sitten wurden, — oer jermoed fen 'n hopen om oan 'e kost te kommen, — oer jild in goede saken meitsen in sa mar foart, quartom, 't kaem op 't lest op Lîkle del.

Hy praette 'r sa hwet op om, dat sa 'n ien as Lîkle 'r jit lang net minst oan ta wier, — dat de jonge 'm fiks in allens rêdde koe, dat er wol foruwt sjen koe --

as Lîkle woe, — dat sîn kâns fen slagjen graet wier, — in dat 'r ek wol oan 'e jongfeint fornommen hie dat hy omtrint wol beret wier om mei him (Ynte) ien spil to driuwen, in sa maer.

Ja, Tsjalle-om! Lîkle wol 'r hwet maer uwt helje as 'r oan diss' tiid ta uwt helle is, in my tinkt, de feint hawt gelik! Hy stiet no mei quarten op sîn egen skonken, in hwerom den net!?

Tsjalle-om wier gjin man fen praeten, om, hy hie nae net folle wirden hjir' in der for, mar tocht' sa folle maer!

Hy liet, et jinge Ynte 'm foargounse, reis tîge in 'e holle omgean, in kaem sa op 't tinkbiel, dat Lîkle mei Ynte al ien line begong to lûken. Der fen dinne kaem 't den ek, dat 'et in hoart twisken Tsjalle-om in Lîkle al hwet toar wirk begong to wurden. Hie de man no hwet maer hjir in der fen uwtlitten, wol, den hie 'r menich hirde wirden sparje kind, in Lîkle 'n hy wieren iens bliuwn. Mar, sa gjit et, min kin by tîden to folle mar ek to min preate!

Loekwol, bjustere lang dûrre dit net, om, do Lîkle 'r Tsjalle-om reis goed op oanstoe, hwet 'er dogs oan skeelde, kaem de moart uwt!

Ynte wier reis tîge forbarich hwest, in wier al to folle mei sîn wît op 'e tippel.

Hoares jonge, sei Tsjalle-om, Hoats iu dow miene 't eltsoar goed, dat wit 'k, mar 'k wit ek, dat Ynte 'r bjuster tsjin in lisse scoe as 'r seach, dat er dîn jild dermei net in beslach krîge. Den forgriemde 'r 't lûk fen sîn egen bern, ja, sa is Ynte!

Mar, komoan, der is 'n sprekward; „Dy net sterk is, mat slim wêse.”

In fryerslist komt dy no to pas.

Dow witste, dat 'et in ouwgrîsliken hoarten in skoarren
 jean scoe, as Ynte ienkear for goed wiste, datst dow net
 woeste sa 't hy woe, in, hwet sa 'n tsjinkëaring in in om-
 rieding fen trowen twisken alders in bern net dwaen
 kin, . . . no, ik sis 't dy, der kin 'k jit stikken fen oanhelje.

Dow haldst' dy mar goed tsjin 'm; lit him mar maest
 praette, in anderje sa folle as 't kin, mar sis 'm naet ta,
 om, jins wird brekke, dat mei uet!

Der is dy gjin rûch for 'e mûwle wâchsen, dow kinst'
 goed praete, derom, dóg dîn bêst in hald 'm op toch sa
 lang as 't kin.

Dy ried kaem Lîkle goed foar, in hy spîle 't ek wol
 eardich klaer, altaest in 'e earste opslach.

Mar Ynte wier 'n alde raôt.

Dy fornaem ûnried op sîn menaer, in hie mar fêst be-
 sletten, om oan 'e trowery fen Lîkle 'n Hoats 'n ein to
 meitsen. — Hy skrieuw 'n briefke mei Hoats hjar namme
 'r under; den scoe Lîkle miene' dat dy fen hjar kaem,
 tocht him, in sa koe de hiele fryërs-boël moai in terwîn
 reitse.

Jonge frieunen, wolle jimme ek witte hwet 'er in stoe?
 'k Ha 't ouwskriûwn op 'n kaer dat 'k by *Lîkle Rispers*
 wier in hy 't my sjen liet do wy sa meinoarre jit reis de
 alde ky uwt 'e slaet hellen.

Hy hie 't jit uwt 'n aerdichheid bewarre.

't Wier mar quart, mar dit stoe 'r in:

Grienterp, de 20ste fen Sprokkelmoane

Anno: 1829.

Oan Lîkle Risper.

Ja, hjir stjit net bôppe fen mîn laeve Lîkle, is 't oas
 net!? Né. dy bist' ek lang net maer!

Ik kin dy net maer as frieun, in oas wol 'k dy net mear kinne!

'k Ha mîn nocht fen dîn falskens, om, de diivel spilet er mei!

Mien mar net dat ik 't mei dy op hâwn ha, né, der is wol 'n oaren dy 'k in hert tadraech.

Dow sjuchtst' mogelîk mâl op, dat 'k dy dit briefke skriuw, mar liouw mar dat 'et hjir mei uwt is. Kom mar net hwer; of ha 'k sein fen ja, no sis ik né, in dat stjit as 'n îseren pael hjer!

Ik sis dy gjin goêndeî, om, dat bist' net wurdich, derom mîn namme:

Hoatske Langhout.

Do Lîkle dit lêsen hie, forstomme 'r earst in 'm sels, in seî: De drommel mei 't bigrîpe, mar ikke net!

Hy gong^g op slach nei Ynte's ta, om reis to sjen ho as dit wier.

Hoats wier krekt op 't stalt, do Lîkle 'r oan kaem, in 't mûwtele fanke lake 'm jit allîke blier ta as altîd.

Hjea hjearde fremd op, do Lîkle seî hwet 'r oan wier. Hjea seî: 'k doar 'r op swarre, dat 'k nae söks in 't sin hâwn ha, lit staen fen 'n pin op 't pömpier to setten!

Lîkle liet hjar 't briefke sjen, in 't bern woar 'r sîker fen ûrstioer.

Sîker sömp, mîn laeve, beste jonge, dat is mîn wurk net, mar ik sjuch 'et wol oan 't skrieuwen 't is 't wurk fen immen dy . . . . o Lîkle, ik kin net mear sisse . . . 't is my te nei! o, heit, heit, heit! in hjea snikke 't uwt.

Ik fetsje 't wol fanke, sei Lîkle, hwet 'r efter sit. Hald dy mar stil Hoats, dow bist' jit mîn selde — mîn alderbêste, — dow witste wol, in hy patte hjar dat 'et klapte.

Lîkle bliouw 'r net gelik ûnder; no, hwa scoe ek gelik bliouwe?

Hy gong mei 'n krâwse holle in 'e hûws, in der woaren Ynte 'n hy sa fiurslach deiles, dat 'et ein wier 'r fen hwei.

„De Haere wit 'et hó as ik 'et mei jimme foar hie”, dat lei Ynte Langhout mar foar oan op 'e tonge, mar Lîkle jûch 'm to halden dat de Haere hjir net hy to pas kaem, omdat Dy to snieblank-heilig is fen eagen om soks to sjen!
't Jûch 'n opskoar in 'e huwshalding.

Alle dagen hong 'et hûws hast in towen, in hwet 'et neiër oan 'e trowdei kaem, ho bolstiurriger Ynte in 't wiif tsjin Hoatske woaren.

Op 'n sneinto-moarn jitte kieten se Hoatske hwer uwt for allens hwet mar sliucht in gemien wier; derop naemen Ynte in 't wiif de Bîbel ûnder 'e earem, en gongen nei tsjerke!

Mar 'et kin al nuver.

Ynte, mei al sîn geskrip in geskoar, — de man dy 'm sa oanstelde, hy woar hommels tîge siik, in min tocht mei 'n dei of fiour, dat de man stjearre scoe.

Ek Ynte tocht' er sels sa oer.

Naet died de man as roppen: Tsjalle.... Lîkle!... Hoats!... o, mîn boarst! — 't Sit 'm in 'e hölle wol 'k liouwe, seî Gelske, dy jaget him sa!

Mâr der wier jit hwet, dat Ynte jage: sîn gewisse!...

Hy jûch to forstean dat de Rispers komme moasten. Dit bardde.

O, minsken! hwet knîpte 'r Tsjalle om in Lîkle in 'e hân!

Hy snikke in 'm sels, den wieren sîn eagen ticht in den slûch er se hwer heftich op.

Tsjalle-om krige 'm sêft by de hân in seî: 't Gjit no mei jow for 't lêst, wol 'k liouwe, Ynte!

Mei 'n holle stimme rôp er: Ja, . . . ikke . . . Tsjalle . . . Lîkle . . . Hoats! — Ik ha jow fen kwaed betocht; 'k woe Lîkle plooitse, mar . . . och, Tsjalle! forjow et my . . . ik kin net mear!

Ynte, seî Tsjalle-om, hjir is mîn hân, wy scille eltsoar net hird falle, mar der is Ien Dy jow forjean mat, freegje Him uwt groun fen jow hert, den slaecht Hy jow net ouw!

Gelske in Hoats snikten, in ek Tsjalle 'n Lîkle stoe in trien in 't each. Ynte stiek jit reis de hân nei hjar uwt, mar . . . . . och heden, sîn hölle sonk omleech, in . . . de man wier net mear!

Fiour wike letter kaem de trowdei. Elts kin begrîpe dat 'r net fülle omta gong, né, de omslach wier lîts In fûge gaer riucht kaem er, in der gong allens mei ouw.

Lîk as altîd, sa gong 'et hjir ek: Nei de trowdei kaemen maer dagen, mar ik kin 'er dit fen sisse, dat Lîkle in Hoatske in lökkich libben leiën. — Twa laeve berntjes fen de jonge Iju bin' opgroeid in care in deugd.

't Mocht Tsjalle-om net barre om se graet to sjen, in Gelske ek net, om, do de aldste in 't tsiende jier wier, kaemen beide hwei to reisjen.

Fiftsien jier letter liet Lîkle de farrerye oan sîn jonge ocr, in no libje *Lîkle* in *Hoats* as earb're minsken fen twisken de sextich in santich jier er hinne, truch elts forjerrê in 't hiele Gae.

Hjea libje fen 'e rinten.

Dy nei hjar ta wol, mat to Grienterp efter 'e toer wêse, 't earste streekje oan 'e riuchter hân, in 't tredde hâws fen Dominy's ouw.

Heden hwet is 't libben fleurich,
 As min 't riuchte pead mar gjit ;
 Allens is allike gearich :
 't Is as 't fool fen blömmen stjit !
 Jonge dagen, manne-jirren,
 Gaene as in droom forby ;
 In as komme 'r grîse hjirren ,
 Nimmen is den 't libben fy !
 Mar is 't skreabjen, wrotten, skrippen
 Mei in dievestreek 'er truch,
 Dat is : 't libben to forknippen
 In forgriemd to hebben ; siuch,
 Dèn is 't lyën hwet 'er oan is
 Oeral kryt min in 'e wîn,
 In elts dy dernei sa stoarn is
 Seach de takomst donker in !
 Mar, dy riucht in earbar libbe
 In in allens die nei 't wird
 Dy wier mei gjin lêst besibbe
 In gjin stjerren foel him hird.
 Minsken, frieunen in frieundinnen
 Ha wy hjir hwet laerd den is 't
 Truch de lja mei 't wît fen binnen :
 „Heitenûwd in fryërs-list.”

'Et placch wakker in 'e moade to wêsen, dat immen, dy for 't folts opstûp in sprekke scoe, al ûnbêdige lang oan 't wurd hwest hie, for 't egentlik op stik fen saken oan kaem; dat sa immen al, hwa hwit ho lang, oan 'e praet hwest, — in 'n bulte warden wiksele, — in dogs jit naet sein hie.

Dèn kaem 't 'er sa hwet op del, lik as Keizer Napoleon III 't by sîn libben al folle hie: „Dy seî hwet, in hy seî ek naet.”

Dat is moai!... dat is just 'n kinst, seill' jimme wol sisse: In bulte praete, in den jit naet sein to hebben, — dat die elts him net neî!

Né frienen, dat is ek wier, der' hadde jimme gelik oan, mar, as dy menaer no wol de riuchte is, ... dat stiet reis to besjen!

't Spant 'er wol reis om, is 't oas net wier, soks seill' jimme ek wol by ûnderfîning ha, om allens sa hwet op sîn pas, — op 'e riuchte tiid — in by 't riuchte ein to pakken, mar de miet is kostlik, der meië jimme in ikke — wy allegjerre in uws dwaen in litten wol hwet om tinke!

Hie Napje der ek hwet maer om tocht, den hie 'r sa fülle net om 'e tuwn laet in by einsluwten him sels net in sîn egen tîsebosk bewulle, hwetroch er stroffele in . . . foel!

Sa stroffelje 'r in bulte troch in al to graette oanrin. 't Gjit hjar krekt as de pols-springer: hjea nimme in graette tsjinne dy hjea net op kinne, nimme derom in

oanrin fen hwer bin' hjea, sa, dat hjea foar 't ljeppen efter 'e ásem binne, sette ouw, „to ier of to let,” draaye ûr 'e wjuk in falle in 't wetter.

Omdat 'et wetter tsjinwirdich net allinne kald, — mar ek wiet is, pruste wy der tsjin oan, in tinke: „to ier of to let” dat docht jin ûr 'e wjuk draayen, derom: 't is uwt mei uws oanrin, mar lit uws besjen, hwet 'et in 'et deistige libben inhaldt: „To Ier of To Let.”

To Ier of To Let.

Siuch, minsken: To ier of To let,” sa'n wird docht jin op him sels al tinken oan hwet, dat net is sa as 't hjeart. 't Docht jin tinken oan al 'tjinge hwet net rieht in 'e haek is ef wier: To ier of To let,” soks is hwet, dat hjeart by uws net thuws!

Ik hoopje ek, dat nimmen fen uws de gríse ûr 'e growe gongen is, do ik dit opskruft naemde; dat nimmen... mar hwet hadde wy der ek folle ûr to praetten: elts wit dat by him sels wol, in, is 'et jít net nedich hwest, 'et kin uws allegjerre derom in 'e takomst dogs wol fen tsjinst wêse!

Is 't net makk'liker in ek net moayer om tröch in oar in 'e spegel to sjen in derfen to laeren, as tröch skaed in skande wiis to wurden?

Wis in wríchtich, is 't net wier, derom seille wy reis sjen, as dat: „To ier of To let,” ek in spegel uws for aegen drait, in *Okke Pluwser fen Snippelhúsen*.

Okke Pluwser!? tinkt my hjea ik der ien sissen, Okke Pluwser! dy kin ik net der hab ik nae fen hjeard dat 'k wit! Dat 's in wûnd're namme!

Hoare's frienen ! just omdat jimme him net kinne, in misschien nae fen him hjeard hadde, derom seil ik jimme dat reis uwt lisse in fen him fortelle.

Snippelhûsen wit' jimme allegjerre krekt sa goed as ik hwerarne as 't leit in ho as 't er der uwtsiucht, derom, dat 'k der no folle fen sis, komt 'er minder op oan.

Mar fen Okke Pluwser, fornim ik al, wit elts hjir minder ouw. — No, Okke hjit er, dat is sîn wiere namme, mar Pluwser is egentlik in kwaede bynamme dy min him al neijûch fen sîn jonges-tîden ouw.

'k Scil jimme sisse ho dat kaem.

Okke wier in jonge fen tsjeppe boargerlju, dy hjar dingen al moai goed stelle koeën.

Sîn heit hie bakkers-baes hwest, mar dat bedriuw op-jûn, omdat er de skjipkes op 'et drûge hie, sa min den wol seit, in ek al mei, troch dat er in deif alder woar.

Okke wier sa 'n opslûpen jonge fen 'n jier of trettstien in hie in 'e bakkery nae folle uwt 'e hwei set.

Sîn heit wier, lfk as ik niis seif, 'et jongst al ouw, in derby wier de man by tîden sa krebântich, om hy hie fry hwet lêst fen jicht.

Sadwaende leif dy soms dagen oan ien op bêd in stoe Okke ûnder opsicht fen 'n bakkers-feint, dy fen sels gjin heite-hert in 'm om drûch!

Op sa 'n menaer rân Okke 'r maestal bytroch, die net maer as er sin oan hie, in kwoarte de tiid om 't hirdsje mei dit in dat op to snoskjen; dat wier den in ûrsketten stikje daai hwer in to lits boltsje fen bakt woar of stikken kwoarste-koeke hwer hy den mar 't maeste sin oan hie.

Okke sîn mêm woar widdow, mar nimmen hie hjirby maer forlen as de graette jonge, dy jit sa hwet naet laerd hie.

't Gjit faek sá in 'e wrald, dat min wol hast sisse scoe : krekt as 'er gjin Heeger Bestioer úr alle dingen maer is, in noait maer is in minske 'er ta in staet om sa to tinken, as just dèn hwennaer de goede foar de tsjoede skûnt hweinommen to wurden !

Sa wier 't hjir ek. Elts sei, do baes stoar : Och, hwet wier dy man jit nedich hwet by- in in sîn spil bleun to hebben om dy jonge ! . . . in den loek min de skalders op in sei suchtsjende-hwei : Né, né, min kin 'er net by !

't Wier krekt as min sisse woe : 't Is oas : „To ier !”

By neïer însjen, to minsten dy 'et sjen woe, moast min sisse : „To let !”

Okke wier sa 'n moai wiid in rom libben hwind, in no hjea gjin bakkery maer hieën, kaëm er al rid'lik gow úr 'e bûrren dat er, sa hy om boadskip nwtstiúrd woar, altîd rûnom fen gnibbe in pluwse.

Aerst wier soks ûnder 'e jonges, mar do soks maer siûn woar in alhiel in 't aeg rûn, krîge 'r al skielik for goed de namme fen Okke Pluwser, in hadt dy oan dis' tiid ta ek altîd halden.

Okke woar alder in graeter, mar net folle wîser. — Wol hie er oan sîn ôlde jier ta nei skwoalle gien, mar no wier hy al fiftsjien, in hie in al dy tiid, flour jier lang, net jamk in boek in 'e hannen nomd, lit staen fen 'n pin, om reis to skrieuwen. Lûkwol, lêsen in skrieuwen handige him beide ek mar tîge min ; hy wier ek al, as 'er maer binne, „to ier” by master hwei komd.

In in hiele bulte dingen wier Okke oas altîd mar tîge foarlik hwest : tîge mûlrîp : oan 'e skwoalle-doar ta smoke of 'n graet prûmke efter 'e kjissen ; by-de feinten op 'e harne staen to wiis praten in 'n steil wird to dwaen, in

sa mar foart; quartom: In 'n hopen dingen wier Okke mar fjirs „to ier” oan 'e slach!

As 'r sa in 'e hûs reis ûr praet woar, hwet Okke wurde scoe, den woar min fen him trochgaens net fülle wiser, om den hie er dit, — in den hwer dat in 'e hôle.

Dèn hie 'r sin oan tîmmerjen, den oan 't weinmeitsen, den hwer oan 't kûpjen, in op 'n oare tiid woe er hwer 't smeyen laere. Ek bardde 't wol reis dat er sin oan boer wurden hie op sîn menaer, mar sîn omke, dy der sa om 't hirdsje wol kaem, in der ek wol mei him ûr dwaende wier, seî reis op 'n kaer: „Wol ik mêm reis sisse hwer Okke sin oan hadt in kart boppe allens? ... Hy mat mar rintenier wurde, dat seil de baes wol wêse!

Mogelik wol, omke, seî mêm in liet in sucht. (Okke glârke reis bîsich ûnder 'e pet hwei in lake in 'm sels.)

Mar, mei tinken, mem! seî omke fjirder, fanke, wol jy wol liouwe dat Okke mar al „to ier” wit, dat mem jild hadt? ... Der steunt dy jonge op! Dat stîpet him ta in libben fen naet dwaen!

'Et dûrre den ek net botte lang of omke krîge fen Okke sîn mêm tawird om de jonge mar reis goed oan te setten.

De bakkers-ûn wier hy sa aeng fen as fioer; no, dat wier naet.

Omke seî: De jonge hoeft ek net to laeren 'hwer hy profoars gjin sin in- in gjin oanlis for hawt, nè, my tinkt dat is forkaerd.

Hwet de heit wier, hoeft de soan derom altîd net to wêsen, der siucht min letter wol reis 'et forkaerde fen.

Okke kaem den by in timmerbaes in 't Gae as laerjonge, Baes Doede, sa hjitte dy man, scoe de jonge tîge oan-

sette, in, lik as 'k letter fornaem, hawt de man ek goed sîn bêst dien, in 'et mei Okke op alle bûgen probjerre.

Mar hwet wier 't gefal? Okke koe him mar net forbieelde dat er de mindere wêse moast; hy miende net, dat er in laerjonge wier mar sette 't al gow tsjin baes in 'e kânt.

Baes Doede wier tafallich in man dy, sa min den wol seit, hwet al to quart oanbûn wier, dat is to sissen: hy foel hwet hastich in wier egentlik in man dy er net for in 'e widse lein wier, om sokke jonges mei gedild in riucht forstân to stiûren.

As Okke den reis mei sîn stîve kop trochstriek, den woar baes mal, in koe de man sa breinroer wurde, dat er by gelîks in stik hout of hwet mar et neiste by him lêf naem, in dermei om 'm hinne raege.

Sa krîge Okke op 'n kaer reis in tîge wânne tsjin sîn boppein oan, dat er ûr 't ein truwsele, gong nei hûs, fûn by mêm lyte, in kaem net hwer by baes Doede in 'e timmerwinkel to lanne.

Okke wier 't baes wêsen hwind, in makke, mei tadwaen fen mêm, mar al „to ier” in ein oan sîn laertiid!

Letter kaem er by 'n oare baes to Moezegae op 'e slîpstien:

'k Mat sisse, dat 'k der net safolle fen hjeard ha, om 'k liouw, dat et hjir in allens hwet better gong.

Viif jier letter.

Okke Pluwser wier no in feint fen lik genôch 20 jier.

't Stoe no sa: Okke scoe baes wurde to Snippelhûsen. In mem-, mar foral in sîn egen aeg, wier er troch 't fak!

't Wier den ek op lêst sa: Meî in goede masters feint koe min 't ek al fier bringe tocht him; sa tocht mêm ek, 'n derom: dat gong oan!

Sîn omke hie 't hjar oas al wakker ouwret, mar, der help net oan, 't plan woar tröchset, dy woar in dit stik fen saken net hjeard.

In fiks boargerhûs woar kost, mei 'n tige lape grân 'er by; der woar in baes timmerwinkel op set, om 't spil scoe in 't graet tröchset wurde.

No, wy scille reis sjen ho as 't gong.

In 'n amery hie baes Okke, om, sa woar hy no den naemd, in ûnbîdigen droktme.

Hy flaech him op sîn menaer hast hael ûr 'e kop in hwist, to minsten sa sei er, hast net hwer hy aerst of lêst wêse moast.

Der woaren feinten oanhelle, d' iene by d' oare. Okke arbeidde al mei seis feinten, in jit hie er net genôch!

In nye opropping woar in 'e krante printe, forskate kaemen opsetten, in mei gowêns hie baes Okke in keppel feinten in 't wurk fen hwa wit ho graet!

In 't aerst wier 't allegjerre halje terwalje; jonge, jonge hy hie sa 'n wîn in 'e swîpe!

As min him gaen saech, wier 't krekt as er saôn man de jermen ouwslaen scoe, in inkelden, dy net folle fûrder saegen as de noas lang is, begongen 'er al fen to praeten dat, baes Okke scoe de oare timmerlju in 't Gae allegjerre wol in 'e bek nimme.

Loëkwol, disse makken 'er hjar net malle ûngemak'lik ûr, om, hjea wisten by ûnderfîning, hwet 'et inbalde „baes” ta wêsen; in tochten by hjar sels: Lit him mar wrotte; 't seil 'm wol gaen krekt as de maiten in 't spek:

Okke is- in hjit wol baes, mar hy is „to ier” baes

Scoe min der op ouw kinne, as min lju fen ien bidrieuw sa ûr eltsoar praeten hjeart?

No friuunen, my tinkt, net altîd, om 't gjit gow reis så: 't bît de iene hoên de kiel uwt as d' oare in bonke hawt, in den wurdt er reis hwet sein, oas net? Den bin' wy wol reis hwet „to ier” in 'e baen mei uws oardiël ûr in oar!

No, de tiid scoe 't hjir ek al hwer laere.

Okke hie in bulte ditten in datten to dwaen, forskate karweiën hjir en der to berûrjen, hwent oeh, ho gjit dat, nyë biesems feye skjîn!

Sadwaende hieën de oare beide baesen in 't Gae 'r in 'e aerste opslach al hwet skaed fen, mar, dat gjit sa.

Baes Doede tocht: De lju matte aerst mar reis sjen hwet wurk er makket, de neiklap komt fen sels.

No, 't wier sa: Hie Okke net to folle in 't wurk, hy hie to minsten net to min.

Okke wier jit jong in ûnbedrieun. Lîk as wol maer fen sîn jirren, hie er by tîden ek al genôch wîlde hjirren in 'e nekke. Okke fiede him, foral no hy baes wier, hwet al to ienlîk, in soecht derom fülle dy plakken op, hwer de jonge fammen net allinne binne to fînen, mar hjar ek wol graeek reis fen 'e moaiste sîde sjen litte.

Dat gong fen d' iene merke nei d' oare, mei 'n stik bûntgûd op 'e sîde, sa hird as 't koe.

De masters-feint moast mar oarders jaen in rûnom op tasjen.

In dy tiid hie Okke oas ek op 'n ny boere-hûs skrieun. Hy wier de leegste skrieuwer, in 't wurk woar 'm tasein for /12,000 gâne.

Okke wier sels boêkhalder, in teikene op sîn menaer allens wakker eptich op, mar ho folle fûgels as 'r ûr 't net flaene liet, dat wist er sels net!

't Koe ek wol net oas. Sîn skrieuwen gong sâ by hae in by gês, dat by einslurten koe hy 'r kop noch stut oan fîne.

Sîn boask mei de faem, der hy mei to merke tein wier, rekke hwer uwt, dat, do de simmer sa hwet to 'n ein wier, stoe baes Okke ek hwer op skjîn pompier!

De minsken seiën dat Okke no de holle maelde, om, sânt dy tiid wier hy hast nae by honk in socht sîn traest mei 'n stikmennich frieunen by hospes Gouke in 'e „Wite Swân.“

No, dèn wit men wol ho 't gjit!

't Kaem mei Okke soms ek al rare brîk forinoar, hwent faek is 't bard dat er nei de faem seoe in by einslurten in 'e herberge to lanne kaem.

Aerst wier hy „to ier“ nei sîn sin, en den woar et hwer „to let.“

Mar no matte jimme witte, dat wier de koal net! Okke hie dy faem al lang uwt 'e holle set, och haerink, der tocht er net iens maer om!

De measte minsken tochten er den ek oas ûr, om, dy Okke riucht koe in him fen jongs ouw al kind hie, wist wol better!

Okke hie altîd al in wândere bruyer hwest; hy hie altîd al in 't losse helter rûn, de wrald oansiûn for in spîlhûws in 't libben for in grap!

'k Wol net sisse, dat in jong minske gjin wille hadde mei, dat in feint of faem in sîn- of hjar jonge jirren net reis in grap hadde kin! 'k Wol 'r net mei to kinnen jaen, dat

et jongfolts nae reis in fit uwtrichtsje mei, in him halde mat as alde knuwselders, dy altîd in 'e potkas sitte to stinnen in to grînen, nè, fier fen dat!

Nocht in wille hjeart by 't jongfolts thuws, mar rûnom is in miet fen, in der in ek. Derby is 't den ek så mar : bern mat bern blieuwe in net in graette lju 's skoën staen!

Dat stjit net, dat mei net, den bin hjea „to ier” in 'e baen!

Så wier 't mei Okke. — Jonge ja, hy wier jit mar 16 jier kin 'k jimme sisse, in koe 'm mei 'n mik wol skaere, do flacch er al fen d' iene faem nei d' oare, sa hird as 'tkoe.

Mar den hawt er de noas ek wol reis staet! — Sa kin 'k jimme sisse, is 't reis bard dat er op in sneintojûn nei Pieter Theunis Wîtske stoep, in faem fen 'n goed 20 jier, mar dat kaem raer uwt! — Ho dwest er 't ek weagje!

Ja dat scoe min sisse, mar de moêd komt faek fen wûnd're plakken!

De jûns acht ûre siet er al by Pieter Theunis om 'e kagehel mei 'n sigaar in 'e hôle.

Hy siet midden in 'e feinten, in die in tige steil wird. Mar dy hieën 'm gow in 'e lampe. In lange piip woar him jûn, de dop, et tebaks-fetsje in 'e kofje, allens krige 'r tagelîk, mar dat gong wol rid'lik.

Okke wier alhiel net fen jister.

Einlings woar 't bêd-tiid.

't Folts gong ûrein, in Wîtske makke et kofje-gûd skjin.

No die Okke de drîste skoan oan, in seî: „No Wîtske, ik kaem om dy, scoest dat wol tinke? Dat kin fest wol wurde net? . . . .

Hearink, ho scoe 'k dat tinke kinne! Dow komst' om my? . . . dow!? Ho komst' er by!? Skeelt et dy in 'e plasse?

Bist net jûnich feint? Wurdt er net tûsich!? 't Is al let, 't wurdt bedtiid for dy!

Dat 's no neat allegjerre sei Okke, dow wolst' in grap hadde, dat hjar ik wol, mar ik freegje dy Wîts, as 'k ek by dy bliuwe kin jûn?

As 't net makkest' datst foart komste, andere Wîts, den bring 'k dy jit in 'e ruften!.... Sa 'n flarde!... Hwet skeelt dy! dow bist ommers jit net iens drûch efter 'e earen!

Okke liet him net maklik ouwstegerje. Hy bekke in kaekele mar wakker tsjin, dat der kaem gjin ein ten.

't Skînde wol dat et Pieter Theunis, Wîtske hjar heit, forfeelde om, dy kaem uwt 'e keamer setten, naem Okke effen hy sîn lurven, sette 'm de doar uwt, in striek dy op 'e skoattel.

Uwt wier 't!

Ho Okke do hwer thuws komd is, wit ik net, mar dit wit 'k wol, dat et in deales opskûr troch 't Gae jûch ûnder 't jongfolts, in 'r in sankje op makke is.

Wol jimme 't reis hjarre? Ik hab et om 'e aerdichheid reis ouwskrieun do 'k in dy tiid by uws pake 'n hjarre to Snippelhuwsen uwt fen hûs hwest bin. 't Wier sa:

Ho is 't no, ho is 't no?

't Kael wurdt daed'lik mar in kou!?

Bin de tiden sa' foroare,

Dat in pîk, just uwt 'e dop,

As in hoarne set sîn krop? —

Ne, dat is oas yet gelik,

Mar et kin derom wol brîk;

Tink den mar oan Okke Pluwser:

Dy gong al nei Pieters Wîts,

As wier hy ek jong en lîts!

Leave sei, Leave sei,
 't Gjít er langer mál oan hwei!
 Wítske wol naet fen him witte:
 Fammen, jinne ha gelík,
 Stiûr sök gnöb mar op 'e dik!
 Efter 'e aren jít net drûch,
 Twisken seis in saônen slûch:
 Bring se liouwer in 'e ruften!
 Hald mar ien dy fryë kin,
 Feinten bin' er naet to min!

Sa gjít et frieunen, mei gûs dy sa foarlik binne. Hjea jowe hjar in 'e kjeld, in ringen priket et hjar ta de hannen uwt.

Okke hie no in huwshalding.

Hy huws manne mei 'n moai jirrich faem, mar dy hie by him gow hjar nocht.

Hjea makke „to ier” maaye, líkm' allinne omdat hjea altífd allinne sitte moast in by him gjin aerdichheid oan hjar huwshalding hie.

Forskate fammen ha sa foar in nei by him winne, om, hy jûch d' iene om d' oare, in sadwaende kaem et ek, dat er folle gûs in tsjinst hie, dy hjar egen spul forrinne jitten hieën, in no op 'n oar sîne's passe scoeën.

Mêm hie mar 'n hopen spil mei de jonge, om, den wier dit er to dwaen in den dat. 't Kaem al skielik sa fier hinne, dat 't ald sloof gjin wille maer in 't libben hie.

Okke lei hjar to nei oan 't hert, om ûnforskillich ûr him to wêsen: „hy wier lík as hy wier, mar hy wier dogs hjar jonge in hjea sîn mêm.

O, 't alderhert hinget sa ûr de bern, dat witte hjea net hael. Der wurdt jest mar in bîtsje fen siûn as se alder in hwet wiser wurde, mar allinne field, as heit in mêm pake in beppe binne of wêse koeën!

't Gerop fen de lju wier Okke sîn mêm danich in 'e wei, om, dat wier mar naet minder as: Okke sîn spil stoe fordraid, — Okke scoe wol baes ouw wurde, — de kaeplju scoeën him wol oanpakke, — sîn boêk stoe forkaerd, hy liet wol fiif tâwsen gûne op 't nye boere hûws sitte, — hy koe gjin hout in stien maer to boarg krye, — de feinten dieën hast naet, mar pûlfinken mar hwet om, — de masters-feint rân mei him wei, — de opsichter by 't nye wurk wier him foël in die him alle skaed oan, — de baesen in 't Gae sochten him to ûnderwrotten, in sa mar foart.

Ouwgrîslik, et gong er sa troch.

Der wurdt in bulte pract, in allens kin min lang net liouwe hwet er sein wurdt, mar as immen sa op jan in alleman's tonge komt, den is er maest ek al hwet fen oan!

Okke sîn mêm smiet den ek in bulte praetsjes oan 'e kânt, dy den ek net folle maer wieren as praetsjes, mar allens koe hjea net fen hjar smîte, ûnmogelik!

Hjea hied to folte ûnderfîning, in koe oan in hopen dingen wol sahwet neîgaen, dat et mei Okke allegjerre net riucht in 'e haek wier, om hy rân hjar et hûws hast fen 't steed om jild, den hjir for in den der for. — Hjea wier sa fier hinne: hjea woe 't no hast wol liouwe dat Okke „to ier” baes wurden wier, altaest, hjea hie 'er nûwd mei.

As min Okke oas saech, den scoe min sisse, dat er naet wier to dwaen; hy wier fleurich in wol, in hie, sa

't like naet brek. Mar, is 't net wier, min siucht in minske fen bûten in wit net hwet der fen binnen omgjit!

Hy hawt derin wol hwet fen 'n fiûrberg, dy fen binnen faek romm'lig, — fen bûten moai mei griente bewûchsen is, in by tiden sîn galle uwtsput.

—

Tryë simmers wieren om, in jit wier Okke baes. 't Wurk wier net better wurden, mar dogs, hjea hieën hwet pielen.

Och, dat gjit sa; 't is d' iene kaer reis hwet slopper as d' oare tiid, in bûten dat, et wier ek winterdei, de wier no oas ek net folle to forstrîken.

't Uwtwurk koe net oan dien wurde; gûd klaermeitse in 'e winkel, dat wier allens.

Mar, hwet wol 't gefal. 't Wier in 'e Maert, et seil my nae forjitte: Op in goede moan kaem baes Okke net in 'e winkel, lik as min wind wier.

Min tocht, hy scoe wol hwet poartrich wêse, lik as er in 'e lêste dagen wol maer wier, in dat er derom hwet lissen bliouwe woe. Mar hwet bardt:

Hommels komt de faem in 'e winkel flaenen, in seit, alhiel foralterjerre, dat hjea baes roppe scoe, — dat hy hjar net andere, — dat hjea do reis op béd kîpe — in dat leech fûn hie.

Naene koe hjea him fine!

Der woaren alderhande gedachten makke, mar ien fen 'e feinten tocht: Baes scoe wol ta de efterdoar uwtgien, in nei sîn mêm ta wêse. Der sjen, mar né, der wier hy ek net! No kaem er opskoar!

Sikje, 't hiele hûws tröch, om hûws in haer, röppe, mar gjin andert!

De wethalder Reinders jâch de ried, om mar by de sljetten lâns to fiskjen. Deî in, dy uwt woar 'er fiske, mar gjin Okke. — Seis dagen wieren om, in jit wier baes net to lânne.

Nimmen koe him bigrîpe, ho dit wier.

By keppels stoe min by 'n oarre, in praette ûr 't gefal. Ja, seî Tjitte uwt 'e tîpelsteeg, min meî 'er folle ûr praette of in bitsje, in 'r fen tinke hwet men wol, ef is nog mar ûnbegrîpelijk for uws allegjerre; hwa wit of wy 't wol iens wîs wurde, ho 't egentlik is!

Elias is ek al hwei wurden, in nae hwer fûn, der lêst min fen, in bûten dat, de Haere gjit meî uws faek in wûnd're wei!

Nimmen seî er hwet op, mar min glimlake reis, om, min wist uwt hwet hoêke 't kaem.

Der kaem Taeke Jans oan flaenen meî 'n hiele alterasie, in seî: Wol 'k jimme no reis hwet ny's forhelje?

'r Is fen 'e moarn in brief komd oan Dominy uwt Antwerpen alhiel, fen baes Okke.... in der stoe in... dat Dominy... koe 't om sîn part wol ouwroppe... fen 'e preêkstoel, dat baes Okke... al op 'e oceaen drieuw... op reis neî Amerika... in net fen plan wier... om hwerom to kommen! — Dy er hwet op tsjin hie, koe de kop mar klouwe, sa stoe 'er.

Elts harke mâl op.

No, Tjitte, seî ien uwt 't selskip, dat 's al 'n wûnd're wei ja, mar as 't sà kin in mat, den wit 'k 'er net fen!

Dit ny's flaech et Gae tröch as diggelfiûr, in hiele Snip-pelhuwsen stoe hast op ien ein; elts hie de mûle 'r fool fen!

Forskate wieren 'er in 't Gae, in hjir in derre, dy by de bult fen Okke ha moasten, mar no ek by de bult by 'm in skateen.

De hiele boël, hwet er wier, woar oan jild makke, in elts, dy hwet ha moast, koe in scoe him mei fiftsien op 'e hûnderd mar tofreden stelle.

Derfen kaem swart op wît, in uwt wier de grap.

Okke wier „to ier” — in de skildeaskers wieren net op hjar iepenst hwest, in derom in ienen „to let” in 'e baen!

Mar et minste fen allens wier, sîn mêm, dat sloof, hjea forgong as stof in 'e sinne.

Tsien jier letter.

De timmery fen Baes Okke wier fen sels oêrgien in fremde hânnen.

't Hûws woar no bewinne trôch in kaepman in nôd, dy dan tagelîk ek wol die in wöl in flaechs.

De timmerwinkel wier wakker foroare, in tsjinne derfor ta pakhûws.

In 'e aerste opslach wier Okke op allemans tonge; 't wier omtrint et begjin in 't ein fen 'e deî; min gong er hast mei lissen in mei opstaen, quartom: et wier Okke hwet de klok slûch!

Mar, lîk as mei alle dingen, de tiid forsliet dit ek al hwer.

Allinne dy lju, hwer Okke 't mei hawn hie to dwaen, in de formîlje 'r fen in 'e bûsse meinaem, siet dit et langst saer in 'e mage.

't Iene jier forûn efter 't oare; allinne trôch dy brief wist min, dat Okke nei Amerika stritsen wier, mar oas hjearde min tael noch teiken maer fen him.

Allens wier as forgotten ; allens gong hwer sîn alde gong , in nimmn tocht om Okke maer , of 't moast reis wêse dat et âr sokke dingen to praet kaem , hwer Okke jit reis by ophelle woar !

Allinne 't ald minske , Okke sîn mêm , koe him net forjitte.

Hwet hawt hjea krîten om hjar jonge , om hjar bern !

Hwet liet hjea by deî in by nacht in trjinnen falle om Okke !

Hjea rôp him by de namme , mar Okke hjearde 't net ! Tiden oan ien koe hjea in hjar sels sitte to mîmerjen , in tocht allens neî , ho 't hwest hie , ho 't wêse koe in ho as 't no wier !

Nachten oan ien , koe hjea net sliepe . Fen wur'gens foêl 't minske in 'e moartîd wol reis in 'e slôm , mar slûch hommels ek hwer de aegen iepen trôch rare droomen .

Altîd stoe Okke foar hjar ; altîd pakte hjea mei him om !

Lîk as 'k niis sei : De tiid dogt allens hwet forjitten , mar jit , — in no wier 't al jirren lîn , — jit bardde 't net jamk , dat hjea for ien of twa âre in 'e nacht , in wink in 'e aegen krîge !

Min koe 't hjar oansjen .

Oas plotsk in raed fen wangen , in sa glânsich omtrint as 'n jongfaem , wier hjea no bleek in infallen fen troanje .

De kreften gongen efteruwt .

Al 'n jier of 'n tryë oamien hie dokter der de rin , mar 't help naet .

De swirrichheid âr hjar jonge hie , in halde de boppe-toan .

Min woe hadde dat hjea in tarring wier . 't Lîke 'r ek wakker op .

Tsien jier wier forrûn, sûnt Okke 'r op ouw taeg, in ek in 'e maitîd fen dit tsiende jier wier et libben fen Okke sîn mêm forrûn!

Jit op hjar stjêr-bed rôp hjea lûd op: Okke,... Okke!... mîn jonge!... ik... forjow et dy!... Okke!... in — hjea stoar!

't Wier nei in moaye deî, de jâns twisken tsien in ôlf ûre. 't Fjild wier wît fen 'e douw. As 'n snieblanke fluurs hald' et allens ditsen, as wier 't in tekken, hwer ûnder elt's leî to rêst.

Allinne de heegste punten koe min sjen. Bjemmen skîmeren, de dakken fen 'e huwsen kîpen 'r just bôppe, in de toer blonk in 't laeve bleeksilveren lioecht fen 'e moane bôppe alles uwt! 't Stjinûltje, dat in 'e kloksgatten sit, lit sîn ientoanich getoet hjarre, dat fier ûr 't Gae-in in 'e rûnte klinkt.

Ienlik, mar mei harstige stappen komt der ien de sân-weî op.

Hy komt Snippelhûwsen neiër.

Hy bliuwt reis staen, in siucht om 'm hinne, mar gjit ek hwer fjirder.

De Heegebârren komt er del.

Riucht uwt, riucht oan, op et hûws ta, hwer no in trye wîke net ien winnet, hwer gjin lioecht barnt, hwer doarren in finsters sletten binne.

Hy kloppet reis oan, mar nimmen docht iepen. — Hy mompelt in 'm sels.

Hy haldt oan, mar 't helpt net; de doar is ticht in bliuwt ticht.

Hy nimt de swai neê de „Wîte Swân.” Der barnt et liocht; de hös pes is jít op.

De man, dy wol in reisiger líke to wêsen, meê hwet in fremd uwterlík, freget in krûkje bier. Nimmen kin him.

't Is as de mûle him tabûn sit; de wirden woeën 'er net uwt, hy koe gjin praeten betinke.

De hös pes makke al reis in praetsje, mar hy andere mei quarte wirden.

Mar no freget er oan de man, as de widdow fen Hindrik Okke's der jít op 'e ein fen 'e Heegebûrren winnet?

Né, man, né frieun, is 't andert, dy hawt no krekt trye wíken op 't tsjerkhóf lein; kin jy dy?...

O God, ja!... dat is mîn mêm! „To let!” „to Let!”
Ik ben forlên!

Hy loek him sels in 'e hjirren, in stampfoete, as wier hy net goed tíge.

Do de aerste bui hwet ûr wier, makke de man him bekind.

Hy wier Okke, dy for 'n jier of tsien te Snippelhûwsen timmerbaes hwest hie, in kaem uwt forlegenheid hwerom!

Hy flaech hastich de doar uwt, op 't tsjerkhóf ta, stoe hy 't grêf, as wier hy oan 'e grûn spíkere, skriemde graette trjinnen, mar, 't help net: hjar mûle wier no sletten, — hjar aer hjearde 'm net! Mêm leif der!

'Et wier..... „to let!”

De hös pes bêdde him dy nachts, in d' oare moarns stoep Okke er ier in betiid hwer op ouw, om hy hie no naene rêst noch doêr.

Nei 't sissen fen him sels, scoe er tsjinst nimme op 'n skip, om sa hwer in Amerika to kommen, in 't líket ek wól dat soks him slagge is, om, in goed frieun hjirweif,

skrieuwt ûr him oan sîn formlje, dat hy Okke siûn in spritsen hawt, mar net yn bêste omstandigheden.

Sa min seit, rint er der et fjild tröch in by de hâwsen lans om jeften to freegjen.

Okke hie fen allens to min laerd

Alde hânnen 't bjljen to laeren, dat gjit net best; dy tiid wier for him al lang forby, derom, et wier no „to let!”

In minske dy neftinkt,
 In goêde ried docht,
 Dy hawt hjir op ierde
 Wol wille in nœcht;
 Mar dy hjir fen bern ouw
 Fen striden net wit,
 Dy hobbelt de wrald tröch,
 In bringt him yn 't swit
 For al hwet naet opsmît!
 Hwent is 't oas sa net?
 Dèn komt min for altîd
 „To Ier of To Let!”

As min dat sa 'reis neigjit, in 'er om tinkt, hwet fülle minsken wakker hiem hawwe, den hjarre wy sa ringen immen in 't preat hwei, jit al jamk 'tselde neamen.

Sa 'n wird of wirmennich past den ek rounom twisken in in by, of liouwer, 't wurdt sa hwet rounom by to pas makke, 't hadt den skik of gjin skik, — dat leit foarop op 'e tonge in glêdt 'er ouw for men 't wit.

Sa sei *Master Doede* fen *Spikerhûwsen* al fülle in 't preat hwei: „De drommel zal je hale!” in *Dominy Klopstok* uwt dat Gae: „Ja, om zoo te zeggen, bijvoorbeeld ik zal 't je zegge!” *Hindrik triëneager* fen *Klaibûrren* seit al fülle: „Der 'k sa 'n wird om sis!” *Doarwearder Snaphoarne*: „Zoo zuiver als mijn gewisse.” *Taets boljager*: „Sa wier as 'k swyë kin.” *Gaele Hartjes* de *Wethalder*: „To sissen, nei mîn dom forstân,” in uws omke fen *Blommegae* wier 'r altîd wakker mei besibbe dat er sei: „Der sit de knoop!”

Sa bin 'r jit goww reis minsken, dy, by al 'tjinge hjea sisse of forhelje, in fest sprekward ha.

Sprekwirden bint 't, mar net altîd wurde hjea brûkt sa as 't wol riucht pas jowt, in ek hawwe alle sprekwarden net allîke folle om 'e hakken!

Ja, der bin 'r gûs, dy net iens sa moai binne, in in 'e mûle fen 'n fortsoenlik minske net passe, dy mear fen 'n rouwe uwtröp of flök hawwe, as de namme fen sprekward fortsjinje!

Sokke haw 'k hjir no net iens neamd, om, min hjeart

soks mar al to faek by de deif laðus, in derom woe 'k se no mar net opekkerje.

Mar, hwet ik sisse wol: fen al dy sprekwirden hadt 'r my ien al fülle in 'e holle omspîle, dat fen uws *Sjouke-om* fen *Blommegae*.

Net allinne, omdat dat wird sa rík oan tinkbielden is, mar ek foaral wier 't de oanlieding hwerom- in de tiid hwerin hy 't seif, my genaôg om 'r hwet oer to praten.

Sa wolle wy 't den no reis hawwe oer 't sprekwird fen Sjouke om:

„Der sit de knoop!“

Elts fen jimmen wit wol, tink ik, hwerearne *Blommegae* leit, om, dat leit hjir sa fier net ouw, mar uws *Sjouke-om* kin' jimme net, ried ik, om, hy hadt der jit net sa botte lang winne.

Hy is forlêne jier fen *Tangerbûrren* kommen, in hadt him to *Blommegae* delset. Sjouke-om is 'n man fen by de sechstig jier, in hadt, lik as 't al fülle mei liouwe fen dy jirren gjit, gâus ûnderfoun, to minsten as men sa hwet in de wrald hin' 'n hwer slingert.

As min altid weinjen bliuwt der min to wrald tein is, in min heite hirds-hoeke hast besmîte kin, is der sa fülle kaðns net op.

Sjouke om mei graech reis immen by him hawwe, in sa keam 't den ek, dat ik 'n hoart by sîne's hwest ha uwt fen hûs.

Ho is 't no, seif 'k, meif Sjouke-om hjir to *Blommegae* no liouwer weinje as to *Tangerbûrren*?

Ja heite, seîer, ik bin hjir fry hwet better to plak liouw 'k, as derre, to minsten, et falt my net sa ûneardich oan.

't Lîket my dochs altîd jit hwet fremd ta, andere ik, dat Sjouke-om 'r ta oergien is, om der hwei to gaen! — In egen spil, egen hûs in lân, in den sa gerîflik alle-gjerre, — 'k wit net, — as ik 'r wol sa gouw ta oergien hie! — Ja jonge, dat seiste wol, seî Sjouke-om, in mei keam 'r op 'e tekst om my dat klaer to meitsen.

Oan mîn trettstjiende jier ta, sa begong 'r, haw 'k in Grinsêrlân forkeard, om, mîn alde liouwe bin' 'r hinne tein, doe 'k in lîtse streuper wier.

Hjea hienen der' hwet egendommen, in sa slagge 't dat wy der keamen.

Lûkwol, in mîn trettstjiende jier keam uws heit to stjerren, in mêm, dy mei my, op 't spil der wy winnen, dochs net fülle opjeië koe, forkoft dat, in sette hjar del to Tangerbûrren, der hjea ek fen dinne wier.

Uws heit hie jerder trouwd hwest in hie fiour foarbern. Ik bin ien uwt sîn oarde houwlik.

No uws heit forstoar, dienen dy fiour foarbern hwet hjea koeën, om 't measte to kryën. Elts for oar hie swarch dat 'r by de krapper' ein rekke, dat hjea strâpten uws mêm 't fel hast oer 'e nekke!

De foarbern hienen, nei de daed fen hjar mêm, uws heit sîn aerst wiif, doe hjea trouwden in mûndich woaren, hjar moêrs-kapteal krîge, mar no uws heit stoar, wier 't feârs kapteal ek to heljen, in skrepten hjea de neilen omtrint fen 'e tjennen om der efter to kommen.

Ien fen allen koe op 'e begraffenis-def de mûle net iens ticht halde, foar 't lîk to hôf brocht wier.

„Stil vrienden! sei Dominy, stil!

Laat ons eerst het eene doen, en later het andere niet nalaten!

Wij zijn er allen ten volle van overtuigd dat wij 't heden met stoffelijke dingen hebben te doen en tevens geroepen worde om aan iets edelers en hoogers te denken, dus, vóór alles is het dus onze dure roeping, zich daaraan te wijden, en tevens is het onzen pligt, zich naar regels en wetten te schikken, — zich dáárnaar te gedragen!

Domeny koe 'r hast net by komme, in hie mar tige droktme om oan 't wird to bliuwen, sa keffe in kaekele mîn hjelsister; dy raöp al fölle lüder as hjar man dy den oes 't wird dwaen soec.

Mar dochs, by einsluwten keam 'r stilte, in die Dominy van Kluwten in goed wird.

Ik wier mar 'n jonge fen stiif trettsjien jier, mar sîker, 't gong my mal genôch.

't Wier krekt as 'k doe by my sels al fielde: Dit jowt gjin pas!

Dit hjeart sa net!

't Goede sjogste, seî uws Sjouke-om, 't goede bliuwt by 'n minske noait by 'n efter; as is 't mar in bern, in sa gong 't my doe: Hy makket in alle dingsigheden in alle ameryen ûnderskie twisken goed in tsjoed, siuchste, „Der sit de knoop!”

Doe allens den ommæld in elts hwer sa hwet goed to stûl in to bank wier, stoe minhear oerçin in seî mar quart in bândich hwei, dat nimmen him om 't ierdske ûngemaklik hûfde to meitsen, mar dat 't him goed foar keam, om sa lang to wachtsjen mei dy dingen, dy wy joed foarâl as bysaken hawwe oan to sjen, in dat lionwer letter to bepraten, as 't tiid is.

Nimmen seî hwet, mar uwt de soere gesichten in 'n stik of acht flikkerjende aegen makke minhear al op, dat de Notaris et net mei de nochlikste to dwaen krîge.

Der woar 'n bîtsje preat; nimmen seî hwet as Dominy of ien fen 'e frieunen moast 't sa hwet oan 'e gong halde, om, 't jild „der sit de knoop!“ dât spîle uws foarbern in 'e holle om, fülle maer as 't forlies ten hjar heit!

De frieunen skaten, winsken uws mêm 't beste nei omstandighedén in lieten uws meinoare efter.

Seis wîke letter kamen wy hwer byinoarre. Doe keamen de boeken iepen!

Minhear Munt, de Notaris, sette de boël sa goed uwt 'n oarre as 'r koe, in partte elts sîne's ta.

De iene saech al op 'e oare, krekt as hjea sisse woeën: Krye wy net mear!?

Mar de slimste bui wier jit bi'n efter!

Minhear Munt lies foar, dat *Minne Sjouke's*, om sa hjitte uws heit, et by sîn libben sâ makke hie, dat ik as neikomeling in bernepart fen hjarre's bôppe dien hawwe scoe, in den foart mei partte lîk as d' oaren.

Dat hienen hjea to tankjen mast' tinke seî Sjouke-om, omdat hjea nei hjar mêmme daed uws heit sa trîktrakken, in him 't libben soer makke'n, derom rekke'n se no hwet by de krapper' ein! 't Wier laen for ûntank. „Der sit de knoop!“

't Gong rear op 'n tsieren in kettermintsjen in harrewarjen, mar dit wier 'r mar fen: mei alle bîten in klouwen krîgen hjea net maer, in by einsluwten strûsden in stik of acht lilke hollen de doar uwt, in krietten uws mêm uwt, as wier hjea gjin turf heech!

Noait scoeën hjea uws hûs hwer binei komme, in hjea

drîgden uws mêm omtrint mei moart in braon!

Sa forhelle *Sjouke om* my 't ien in 't oar mear, ho 't 'r
 in *Tangerbûrren* om ta göng, hjar weinjen in foartgaen
 der' in sa mar foart, dat ik tochte by my sels doe 'k
 hwer thus wier:

Dy noait tofreden is mei 't jinge
 Oeralde jowt, dy hadt in krus!
 In kin hy him in bochten wringe,
 Der helpt net oan: hjir is 't net plus!
 De „Laefde” fliucht mei aernewjukken
 Fen uwt 'et hert, hwer skraapsucht sit,
 In fülle goed wit uwt to pjökken
 By him, dy 't kwaed bôt fiere lit.
 Den springt de „earbied” faek op krukken,
 In „ûntank” rint de breede wei;
 Den docht elts mar sîn reare nukken:
 As 't kin, der freget min net nei!
 In hweruwt is dat to forklêarjen?
 Is 't net de „wraldsin,” dy de hoop
 Hadt, om uws all'gjer to regjerjen? —
 'k Sis 't Sjouke om nei: „Der sit de knoop!”

Sjouke om is, lik as ik al jerder sein haw, in man fen
 by de sechstich jier, derom, hy begjint al jirrig to wurden,
 mar 't is gjin alde graonser, dy altîd op 't selde oreamelt
 in jeuselt, né frieunen, hy wit sahwet rounom oer to praten
 in kin ek sahwet rounom mei oer prate, om, hy is in 'e
 earste plaets, in man fen fülle ûnderfîning, in derby hadt
 'r in skoan forstaon, dat in sîn jonge jirren tîge op 'e
 slîpstien hwest is.

Boppe allens, is 'r ek mei sîn tiid foruwt gien; ja minsken, jimme kinne 'm net, mar jimme scoeën 'r nîget oan hawwe, as jimme 'm reis praten hjearden, mar dat net allinne, ek in sîn dwaen is 't in krasse kearel. — In sîn bouwerye is 'r klaer, dat sis 'k jimme; hy pakt de groun oan! Hy brûkt sîn ark in ek hînsteffesk, to sissen: in dy tiid is 't sîn bisten oan to sjen dat hja brûkt wurde, mar derom krye se wol hwet! Der hwet ouw komt, mat ek hwet in, seit Sjouke-om den, in sa is hy net allinne mei de bisten mar ek mei de minsken in mei sîn laôn! De dong in modderkarren wurde by him wöl brukt dat sis 'k jimme, in hy komt ek net mei de forkearde sek op 't laôn, lang net hjer!

„Der sit de knoop,” seit Sjouke-om den, in wy sisse 't him nei frieunen: „Der sit de knoop,” hwerom feak de iene sa fülle by d' oare foruwt gjit! „Der sit de knoop,” hwertröch folle hânnen wurk fine in 'n goed deihier fortsjinje kinne! „Der sit de knoop,” hwertröch de smid in weinmakker hjar ridskip brûke matte.

„Der sit de knoop,” hwerom de Sjouke-om's de göllen fool krye in oaren net!

„Der sit de knoop,” hwertröch in ald man in de foruwtgaende tiid so mënlich jonge boast yet laere kin! „Der sit de knoop,” hwertröch foroardiel oan 'e kaôut skopt wurdt tröch liouwe op hjar jirren in plaets fen stiifkoppich al hwet ald is oan to hingjen! „Der sit de knoop hwertröch in minske net staen blierwt der hy stjît, allinne omdat hy laerd hadt foruwt to gaen! in einlings frieunen in frieundinnen, „der sit de knoop,” hwertröch in jirrich minske gjin ûnnut in forfelend ding op ierde wurdt for him sels in for oaren!

No scoeën jimme wol reis tinke kinne frieuen in frieundinnen, of altaest gûs uwt jimme, dat ik hjir in Sjouke-om immen op 't eag ha, dy, ja wol gjin forfelend man hjitte kin, mar dochs in 'e groun in wrotter in wramer is; — dat wy 't hjir mei immen ha to dwaen, dy oanfiterre wurdt likm' allinne tröch sucht nei winst, in dertröch sîn spil behertigt hwerta hy in oar brûke mat; — dat 'r by him oas net fülle to finen is, as flaenen in jeiën nei 't jinge de pongen fool makket, né minsken, sa is et net!

Wol is hy tige tûk op sîn spil, mar der is ek tiid; in oar wurdt by him net sloopt; elts hadt et by sîne's goed, as et mar gûs binne dy foruwt wolle.

As de jowërs de bêste binne, den matte wy by him net wêse, om, jefte komme der net jamk foar.

Oeralde, hjir boppe uws, jowt uws ek, seit Sjouke-om, mar wy matte 'r om arbeidsje!

Siuch minsken „der sit de knoop,” hwerom as Sjouke-om döcht, lik as hy döcht!

't Mat uws net benyë as 'r minsken by de fleet in sîn Gae fown woaren, dy mei in nîdich eag op 'm del seagen, wol, dat gjit ommers jit sa by de def lâns! — De Sjouke-om's frieunen, wurde fülle bepreat, in alle lek en brek wurdt oan hjir foun! — Sokke liouwe wurde op 'e wrald mar 't maest oer 'e hikkel helle, in hwer sit him dat dochs in? Oas naene as dêr in: Der binne jit altîd op 'e wrald mar to fülle minsken, dy net riucht begrîpe of begrîpe wolle, hoe de Graette Opfierder et mei uws mient, in, omdat hjea Him in Sîn dwaen net fetsje, wurdt sîn dwaen in litten ek ouwkard, dat wol et maeste mei dat fen Oeralde oerien komt: Siuch minsken, „der sit de knoop!”

„Der sit de knoop!” Ja, „der sit de knoop” ek, hwer-om hy goëman uwt Tanagerbûrren taeg!

De nûdichheid in ouwginst hie by sîn hjelbrûrren in sisters alhiel de oerhân, in dat woar jit namste slimmer, doe hjea seagen, dat et Sjouke-om foruwt göng in 'e wrald!

Ek oaren wieren 'r rieuw, dy him de foet dwers setten, likm' allinne tröch ouwginst.

Dèn woaren by nacht sîn hikken fen 'e dammen smûten, dèn woar 'r in pead makke oer ien fen sîn greiden dat net by hûs lef; dèn woaren 'r in rêst fen sîn einen daed kneppele, dèn sîn koalstrie in 'e braon stitsen, in sa mar foart. Ja, wier dat slimste jit, den bruide 't nog hinne om, for sökke dingen wier jit riuht to finen, hwerom 'r ek al reis 'n paer in 'e bak rekke'n.

Mar der wieren oaren in 't Gae, dy 'r better op beslîpe wieren, om him in 'e wielen to rîden of to dwersbommeljen.

Sa bardde et reis op 'n kear, dat 'r forkaeping wier fen 'n paer stikken lân, hwer fen 't iene stik deun oan Sjouke-om's hiem lei, in him derom wakker paste. (t Oare stik lei fjirder uwt 'e reek.)

No wier 't fen sels, dat elts wol tinke scoe, dat Sjouke-om der wol efter woe, in 't net gouw farre litte scoe, derom moast men hwet fjirder sjen as de noas lang wier.

Sa tochte Knillis Reinders ek, in gong 'n paar dagen jerder nei Sjouke-om's ta, om 't mef him oer to lissen, op hwet menear 't wol et bêste wêse scoe.

No, hjea praetten den wiis in wol ouw, dat Knillis Reinders scoe de man mar wêse fen allens, in den dât stik, as hy 't krîge, oan Sjouke om oerdwaen.

Sjouke-om scoe al op 'e forkaeping komme, mar et al

ridlik gow slûpe litte, sa sei Knillis, besparrest dou 'n bulte, hwet se dy oas ta de bûs uwt jeië.

Sa sein, sa dien, mar hwet wier 't, doe allens ommaeld wier liet Knilles Reinders sîn namme troch de Notaris for beide stikken opskrieuwe, in Sjouke-om koe 'r op sjen!

De man wier lûkwol wiis genaog, om 'r gjin graet spik-takel oer to meitsen, mar sei daed bedoard tsjin Knilles Reinders: „Ik haw dy kinnen laerd heite, as ien, der ik net maer mei omgaen mat; siuchste: „der sit de knoop,” et egen ik dricuwt, lik as by folle minsken, ek by dy fier boppe eare in deugd, in hwa dat „ik” altîd op et eag hadt, is 'n vos gelik dy mei slûk-slimmens al 't jinge him goed tinkt binadert, mar er naet omjowt hoe as hy 'r oan komt.”

Op sa 'n menear bardde 't gow reis, dat men Sjouke-om et libben in Tangerbûrren soer makke, in woar et oantal frieunen ho langer ho lîtser.

Mar, scille jimme wol tinke: Sa wieren se dochs allegjerre net? Né frieunen, der wieren ek oaren. 't Wier in Tangerbûrren ek al lik as oeral: der wieren goeden in tsjoeden, mar bûten dat is 't iene Gae der fôlle slimmer fen as 't eare, in koe men fen Tangerbûrren hast sisse: Hjea bin' allegjerre fen ien lape skoard! 't Gae stoe 'r ek for bekind, dat de minsken 'r tîge los in mâl wieren, om, de herberge woar der fôlle maer besocht as de tsjerke.

Ik wol no just net sisse, dat mei tsjerkgaen allens goed is to meitsen, né fier fen dat; om, sa komt my hjir by in 't sin fen Melle in Griet, dy gaene alle sneinen twa kaer nei tsjerke, in dochs bin 't in paer reare stikken husried, dy mei eltsoar, — noch mei immen oas oer 'e

wei kinne. By hjar is 't sa : Seis dagen in 'e wike dîvel-dei,
in ien sa fröm as appelsmöts, to sissen : for 't eag fen oaren.

Mar dit bliuwt 'r fen oer, in elts kin der op oan, dat
et mei sâpers in herbergrinders al fölle hjir op uwt drait :
„'t Hert wurdt kald, de hölle hjit in de pöng plat !”

Siuch, seil 't goed gaen, den mat, net op inkelde tiden
in dagen de mûle in ploai is 't oas net, mar by de deî
lâns jins libben roun in riucht wêse. Derom :

Waes fröm in froed,
Opriucht in goed ;
Net sounder noed,
Mar dochs fool moed !
Der Heeger Hân
In 't fremde Lân
Op sé of strân
Jin haldt in stân ! —
De wraldsin is
Wöl fêst in wis,
Et wît hjir mis
Fen hwet ik sis :
Der dy as laèst
Op immen raèst ;
(Elts wit dat baèst)
't Rint ienkaer faèst !
Smît derom hwei,
In doch net mei
Fen hjûd de deî,
Hwer kwaed in lei :
Den libje wy
Fen ounraèst fry,
Sa rom in bly,

As hwer op ny!
 Om, 't is mar sa:
 Leit hy of hjea
 Er him op ta,
 Sà kin min 't ha!
 Mar dy sîn hert
 Op wîldsang set,
 In oas ek net,
 Dèn is 't to let!
 Om, 'k sis den mar
 Rounuwt, hawar:
 't Is îd'le hoop,
 „Der sit de knoop!”

Is 't wier, lik as uws rîmke seî:

Smît derom hwei,
 In dôch net mei
 Fen hjûd de dei,
 Hwer kwaed în lei;

et is ek krekt sa wier, dat men trôch et neilitten fen hwet goed is in aebel, net op et riuchte pead is!

Sa wist min în Tangerbûrren wol dit in dat op et touw to setten, mar altîd göng et hwer uwt as in eintsje kes.

Den hadt 'r net fôlle goeds în sitten, of et hadt faèst net folle om 'e hakken hân, scille jimme wol tinke frieunen.

Ja minsken, sa tochten de Tangerbûsters ek, mar freegje reis: hwer hienne hjea dat hwei?

Komoan, ik scil 't jimme sisse.

In dy tiid doe uws Sjouke-om om 'r winne keamen inkelden meiinoare oerien om in ding op to riuchtsjen ta ouwkaering fen braôn.

Minhear Splint sette et op 't touw, in liet tröch Wybren Fetmerker, dy al fölle sökke akkeftsjes hie, rounsisse, om op sneuntojoun om 7 oere by Meinte's in 'e herberge byinoarre to kommen.

Graet seis oere siet minhear Splint mei Sjouke-om in 'n stiktwa oaren al by Meinte's böppe, in wachtte de tiid ouw dat 'r maer keamen.

Dat woar hjelve saönen, mar nimmen wier 'r jitte. Dat woar 'n ketier foar saönen, mar jit dage nimmen op! — Minhear woar al oungemaklik in 't lif, seach reis op sîn haloge, in sei: Dat is voor 'n duivel bij zeven, en nog is 'r geen sterveling te zien!

't Is warempel om puur gek worden te doen! Is mij dat ook blijven! ? . . .

Bederje minhear, sei Sjouke-om, bederje, rin net to hird! 't Binne boeren dy wy hjir ouwwachtsje!

Hjea sitte faest jit oan 'e potstrowpanne, de mage is jit net fool!

An de postrowpanne, grommele minhear in 'm sels, an de potstrowpanne! 'k Denk 't wel! . . . 't Verstand zal eerst weêr weg eten wurde, dat heb 'k wel in 'e mot!

Wil 't minhear dat sei, in sa in him sels grommele, keam 'r geskommel ounder by de treppen, in, jawol, in 'n amery wier de keamer hael fool in sette minhear in troanje as hied 'r in lûk uwt de Heagsche lottery kryge.

Doe elts sa hwet goed to stoel in to bank wier, in 'n reamer klaere for him staen hie, gong Minhear Splint oer-ein, in spriek op disse menear 't folts oan:

Vrienden en medeburgers!

Geachte vergadering!

Eenige van de notabele ingezetenen van Tangerburen

en mijn persoon, hebben zamen eene commissie gevormd en zijn onderling overeengekomen en hebben besloten aan de geachte vergadering een zaak van groot gewigt in overweging te geven, tengevolge waarvan men over punten te beraadslagen zal hebben, die in een daartoe door ons opgemaakt Reglement zijn vervat, om alzoo langs dezen weg tot een gewenscht resultaat te komen in het belang van allen die hier tegenwoordig zijn.

Minhear wier jit net iens goed uwtpreat, of 'r stoejinsen op 'e oare ein fen 'e tafel al in moai tsjûkke breedskouderige fint oerein, in foel minhear in 't wird. — Mar hoarre's, sis, houreis hwet dat gjit sa net!

Hwet wöl minhear! Jow hawne 't wird hjir joun lfkme-allinne liouw 'k; hwet is 'r oan 't handsje, sis 't mar gow sonder folle ombalen: is 't de moeite wirdich, oas gaen 'k lwer foart!

Ja, grommelen in stikmennich oaren: „Oas gaen wy ek foart!”

Minhear wier troch dy lompe uwtfal al hwet uwt 't fjild slein, in sef: „Wij zijn hier, teneinde te overwegen, om bij voorkomende hooibroeiingen en onweders brand te voorkomen, vooreerst door het plaatsen van afleiders op de schuren, en ten tweede door het aanschaffen van een brandspuit ons te vrijwaren, teneinde, voor zoo ver mogelijk brandschade te voorkomen of zelfs het uitbreken van brand geheel te beletten. Door het plaatsen dezer afleiders vooreerst..... minhear woe mear sisse, mar no foel *Winsen Sjoerds* in 't wird in sef: Mar hou, dit gjit fêst net goed! Seil dat ding et haebroeyen ek kaere? Der haw 'k jit noait fen hjeard! 't Hjit den al dat de tonger der op ouw skampt,.... mar haebroeyen!...

„Heb 'k dat gezeid! ? Nu, dan heb 'k my versproken, seî minhear, in himmele dat hwet op.

't Was ons te doen, zie je, sa gong minhear fjirder, om in 't belang van ieder in 't *bijzonder* en ook in 't *algemeen* afleiders te doen plaats en op de schuren, ten-einde zoo respectivelijk eene zaak hier tot stand te brengen ten algemeenen nutte.

Uit dat oogpunt... minhear sege mear sisse, mar no seî *Pieter Gourrits*, in boer op sîn egen plaets :

In 't wolnimm en minhear, hoare's : uwt dat „oogpunt” sis jow, mar uwt dat oogpunt sis ik, mat elts, tinkt my, mar witte hwet 'r wol.

Ik wol my to minsten net forbêne, in 'k seil 't nimm en bilove, dat 'k sa'n ding op mîn hûs ha wol ; der bin 'k forearst sels beas fen, in ta 'n oar sîne's wol 'k net jean !

„Maar vrindje, seî minhear, men mag toch wel ten algemeenen nutte iets tot stand bringe, al is 't dan ook, dat daartoe eene geldelijke opoffering wordt vereischt.”

Dat is allegjerre goed in wol, andere *Pieter Goarrits*, mar sa as de foarke hjîr in 'e stalle sit, den bin 'k 'r net fen thûs !

Ik seil gjin turf in 't faen bringe hjer, tink derom ! As jow op jow plaats en in for jow hûsen sôkke dingen ha wolle, my goed, mar ik betelje der net ta !

Minhear *Splint* hie der 'n stikmennich plaats en in 't Gae, mat jimme tinke, in wier in alle dingen altîd sâ hwet fen eard : „As hy 't mei 'n oar sîne's rêdde koe, brûkte'r sîn egen duiten net.”

„Der siet de knoop !”

Om quart to gaen : Dit jûch der dy jouns in gehaspel in gekaekel fen wûnder, mar minhear keam net ta sîn wît.

Der keam hird tsjinwar fen alle kanten, mar inkelden halden hjar earst stil, om hjea moasten mei goueus ek hwer inhiering meitse, in hwet minhear den better mutse op hie, hwet er better wier to brûken!

Minhear stoe al oerein mei 'n graet stik pömpier in 'e hân, in woe mar perfoars ha, dat elts der sîn namme ûnder sette scoe.

Mei praten in hwer praten woaren de hüllen hjit, om de hös pes hie mar tige drök rinnen in draven, om 'e romers fool te halden. — 't Wier så fier hinne: Skiedan hie al hwet mei to sissen, in hoe as 't den gjit, wit min wol.

Elts raôp ringen allike lûd, in minhear sîn boeren krîgen ek hier om 'e tösken! Hjea begongen 'r ek for to staen, dat sis 'k jimme, in jûgen naet maer om minhear!

Lit my reis prate, balte Oene Theunis boppe allens uwt, lit my reis prate!

Sa 'n ding ... w ... w ... wit jimme hwet, sa'n ding ... e ... e ... 'et is mar 'n ding, in oas naet! — No barstte 't hiele selskip uwt fen laitsen, elts lake dat 'r sködde, in minhear, hoe lik as hy ek wier, draide him om, in lake in him sels.

Einlings keam 'r hwet stilte in hjirfen makke minhear brûkme, om den dochs reis goed to witten to kommen, hoe as men oer et ding tochte.

Minhear slûch mei de hammer op 'e tafel, oerein, in sei, Vrienden, hoor reis: Laat alle dingen met orde geschieden. Ik wenschte toch wel eens grondig te hooren hoe of men over mijn voorstel denkt, die er iets tegen heeft, of bezwaren heeft in het midden te brengen, mag daaromtrent vrij zijn gevoelen te kennen geve, dat zal 'k niemand kwalijk neme!

Nimmen seî hwet. — 't Like wol dat elts hwet forbûke wier. — Mar jawol, op 'e oare ein fen 'e tafel stoe *Jurjen Hanse's* oerein mei de pet in 'e hân.

Hy seî: Minhear, in alle frieunen dy hjir byinoare binne!

't Leit net in mîn eard, dat 'k de herberge fülle besikje, der bliouw 'k oan diss' tid ta for biwarre, in bûten dat, hwet der to kaep is, kin 'k thus wöl krye, mar no 'k oansissing krige, awt namme fen Minhear, dat 'r disse joun in bilangrike seak wier to besprekken, foun 'k my ek röppen, om hjir hinne to gaen.

Lûkwol, 't komt my foar, dat et broose stof hjir al hwer steunt op egen kreft; — dat 'er in plân makke is sounder opsjen nei Heeger Bistioer; — dat et in stekken is neê de löft, as woëen wy nietige woarmen sisse: „Wy scill 't hjir ounder wol rêdde!” 't Komt my foar..... Hy woe jit maer sisse, mar minhear woar sa kûgels, dat 'r seî: Ja, en 't komt mij voor, dat 'r maar 'n einde an de zaak mot weze!

Met klagen en opzien komen wij niet verder!... Wat denke de andere heeren er van? Ek sa, ek sa! klonk et de keamer tröeh, in elts neam sîn romer leêg in marsch hjer, by de treppen del!

In 'e ûnderkeamer sakke'n se byinoare In stik of acht blicuen sitten, in doe de earste buî hwet oer wier seî ien fen allen:

„Ik bin 'r fen oartsjûge minhear, dat jow 't tige bêst foar hawwe, in 'k liouw, dat ik elts sîn miening uwtsprek fen dy hjir sitte, as 'k sis, dat et jin op sökke tiden mar to fülle oan wirden mangelt! Wy hawwe den sa gjin kreft fen sprekken, lîk as minhear, mar ik bin 'r al fen

begjin ouw oan foar hwest; altaest, ûnderwei hjir hinne, tocht ik sa by my sels, et plan fen minhear tîge to stîpjen; mar lik as ik sîs: Min doar den net riucht!"

Minhear fiede wol, uwt hwet koker dat dit keam, in snoarre nêdich hwei om him hinne, trôch to sissen:

„Wanneer 't een goeije saak geldt, moet men altoos durven, dan komt durven júst te pas, en 'n goeije Fries doet 't ook! Is 't niet 'n allerbelangrijkste zaak en niet 'n heerlijk ontwerp, om in ons dorp een brandspuit te hebben en nog bovendien de voornaamste gebouwen te voorzien van afleiders? . . . .

Moest men niet zamenwerken om zoo wel het een als het ander tot stand te krygen? . . . Wat meer is, klonk zoo iets niet door het veld, en zou het niet tengevolge hebben, dat men allerwege zei: Ja, te Tangerburen dáár wil men iets en dáár kan men wat!?

Nimmen sei hwet, om, elts siet mei in mûl fool tösken, nimmen koe fülle sisse in hjea dwesten noch minder.

Sjouke om bêdde de boël hwet del in sa woar 'r in bisluwt makke om op 'n oare tiid reis hwer byinoarre to kommen, mar nei hwet better beried.

Hy hie 't minhear Splint oas al wakker uwt de hülle praet om dy tongerleider der net by to hawwen, mar der wier gjin helpen oan, in 'k wol wol liouwe dat dy set de hiele boël bidoar.

Nimt mijn to fülle hae op 'e foarke, den falt 'r hwet ouw in sa gong et hjir ek; mar dat wier 't net allinne! Né, de iendracht in iensgesintheid ontbriek 'r ek alhiel inal, in derby woe minhear Splint et iene trôch 'et oare goedkaep meitse, in sa wear et iene mei 't oar bidoan!

Om mar to sissen sa 't is, den wier 'et de ûnhandig-

heid in habsucht fen minhear oan d' iene kânt, in et foroardiel in oanforstân oan d' oare kânt, hwertröch allens in 't wetter foel. „Der sit de knoop!”

Och ja, sa gjit et wol maer in 'e wrald, dat is sa, mar in Tangerburren wier 't der al hwet slim fen!

Soks stoe uws Sjouke-om altîd wakker tsjin de boarst! Hy wier in man mat' jimme tinke, dy oas in 'e wrald foruwt woe in ek graech seag dat 'r in 't Gae, hwer hy winne, hwet bestoe of ta stân keam, hwer foruwtgong in wier to sjen.

Mar hwet is 't gefal? 't Is jamk al sa in 'e wrald hwest, in 't is jit mar al to wier, dat goede bidoelingen in 'e win slein, — in 't jinge hwer nut in sit, forsköpt in fortrape wurdt.

Dat de neiste hûnnen jin wol reis et fûlst bîte, söks woar Minhear dy jûns wol gewear, om, doe 't sa fier wier, dat de hollen hwet ligt begongen to wurden, woaren 'r sîdstikken snein dat de omstikken 'r nei flaegen.

Mar no mat ik ek sisse, dat er gûs ûnder dy boeren keamen, dy in 't oanstaende jier de skûn for minhear al op 'e hakken hieën, doe hjea forneamen dat hjea mar opskikke koeën.

Minhear Splint hald' him earst wol ûnforsetlik, mar einlings sei 'r:

Mannen, hoor reis: „Wij zullen 't deze maal maar weêr wat schikke, want 'k wil geen kwaad met kwaad vergelde, maar leer van mij — en onthoud dit: Geef eere wien eere toekomt, zonder te vleijen om iemands aanzien

of geld, door te denken: Die man moet ik voor oogen houë om mijn voordeel of om tot mijn doel te geraken, neen, geef ieder het zijne en mij het mijne, want 'n goed woord vindt altijd 'n goeije plaats! —

Ik wil 'r alleen dit mee te kennen geve, dat lomphheid en onbeschaamde driestheid geen plaats moeten vinde, en vrijmoedigheid nimmer in vrijpostigheid mag ontaarde!

Mei disse les göngen hjea hwer hinne, in as hjea 't for goed oanneamen wit ik net, mar dit wit 'k wol, dat 'r letter forskate wieren, dy de mûle net hwer sa wîd opskoarden.

Hie uws Sjouke-om 't ek mar sa rêdde kinnen, den hie 'r hwet maer wille in Tangerburren hân; mar der siet naet op, hoe as hy goëman ek mei sîn hjelbrûrren in sisters libje woe, in hwet hy seî, 't wier allegjerre bûter oan 'e galge hjea.

Dat wier den ek et jinge mei, hwerom hy nei Blom-megae taeg.

By 't ouwskie nimmen swarge sîn bûrman, Fedde Jans, mar tîge fen 'm ouw, om dy hie in krûs in 'e hûs, dat him by tîden swier fûl to dragen, mar tröch Sjouke-om ligter makke woar.

Dy wist 'n hopen ûngemakken del to bêdsjen. in as 't pas jûch, goede ried to jean. — Mar Sjouke-om hie 'r oas gjin nocht oan, om in 'n oaremans spil om to rieden, né, hy seit altîd, lîk as ek wier is, elts hadt tröchgaens al oan sîn egen maer as genôch, mar „der siet de knoop”: twisken Fedde in Sîts wier laefde byspil hwest, in hoe as 't dèn gjit kin elts wol riede.

Derom hie de man mei sîn bûrlju net fülle wille, mar 'n hopen lêst.

Fêdde Jans, mat jimme tinke frieunen, hie ek al, lik as 'r inkelde maer binne, him blin sjôn op 't jild.

Hy wier oas net sa 'n slim man, goed fen oppassen in dwaen, mar in dy tiid, doe hy om 'n wif sochte, him ek al genaog op 'e rûntsjes forgappe.

't Wier sa mar: Gûs mei breed efter 'e earen moasten 't wêse, oas wieren se net goed, in sa keam 't den ek, dat et mei Fêdde in Sîtske fen Harmen Audle's ta 'n trouwen keam.

Mar o fy, hwet hadt dy blûd him jank beklage, om, no hie 'r wöl jild, mar for gjin haele cint wille in 'e wrald! — Sîts is sa: Kefje in kackelje tsjin de bern, altîd kettermintsje, in as de man in 'e hûs is, tsjin him oansitte.

Den is 't in gejeusel in gesanger in 'n getsjirm sûnder ein, krekt sa lang as Fêdde de holle alhiel oranje wurdt.

„De wetten stelle,” der is 't hjar om to dwaen, in as hjea hjar sin net kryë kin, den is 't aerme lyën oan 'e göng. Kin hjar hoarne gjin kening kraaye, den gjit applesmotske op bêd in wurdt op hjar menaer alhiel siik, om:

Fêdde, hjar man, is hwet göl in hwet goed,

In hawt mei 't wifke hwet hiel fülle nôwd:

Och, den wurdt Sîtskmoëi sa swak in sa taer,

In wurk docht hjea al in tiden net maer:

Hjea leit der hjea leit, in hjea sit der hjea sit,

Hjea hinget in wjirret, as ien dy swier lit,

Hjar pîperich lûdsje kin nimmten forstean

In krâpt hast et hûs tröch inplaeis fen tröch gean.

Och jow my hwet wetter mîn bop'ein docht saer,

Min krus is hast stikken, dat draecht my pas maer;

Mîn kûten dy stekke, — fen kramp krimp ik hwei!

Hwet sit mei der Fêdde? — toe, siuch er reis nei;

Bin 'k der net hwet tsjok? — Hoe is 't mei dat wang?
 Ja sîker, et wurdt my by tîden to bang!
 Ik mat mar hwer lisse, mîn ginst hwet bin 'k rear,
 Hwet rûst my mîn hôle, as wier der ânwear!
 Sûrdai mat ik hawwe; — kom meits et gow klaer,
 Mîn nekke dy docht sa ouwgrîslike saer!
 Et stekt my trôch allens, ik wurd oas jit flouw!
 Toe Fêdde, meits foart dochs, toe Fêdde, toe gouw!
 Dow litst my mar lisse, dow jowst 'er naet om
 Of stoar no jûn jit, den woar 't for dy rom
 Is 't oas sa net sokses? — Mar 'k sis 't dy foarouw,
 Den spookje ik by nacht, jit, sa bist' 'er net ouw!
 Dow woest' wol in oaren, dat wit ik sa klear,
 Mîn jild is dy goed oas? — mar my wolst' net mear!
 Dow glûrkest' forgees net sa frieunlik tsjin Trîn,
 Hjea komt mar by jûntîd ta d' efterdoar in!
 O, koe ik hjar hawwe, ik klouwde hjar blîn!
 Mar 'k wit wol, — dou slachtste mîn preat in 'e wîn
 In haldst dîn bistek mar, om my jowst de skop,
 Ik hingje my sîker fen swirrichheid op!
 „Och wîfke, seit Fêdde den, waes net sa rear;
 Der is mei dy, fanke, gjin grevel gefear;
 Hoe jowst' dochs sa'n spil uwt, ik wit net hwet 'k mat!
 Kin ik et den helpe, as 't dy rûnom smert? —
 Ik flaen in ik jei my hast hael uwt 'e lîk,
 In rin my by dokter in d' aptheker hast brîk!
 In gaen ik nei stêd ta, den wolst' ommers ha
 Dat 'k îwich hwet meinim, — in 'k trieuw 't dy hwer ta?
 Mar 't goeddwaen, ik siuch et, et jowt my maer naet,
 As smiet 'k et jild efter uws hûs in 'e faert.
 Ik knoop et touw op hjer, der kinst' dou op oan,

'k Haw 't al to lang tûrre, dou bisr' al bidoan!
 Dèn sâker mei wetter, hwent oasom is 't net,
 Dèn wurdt dy in aai in 'e kofje beret;
 Dèn hwer hwet bon-bon for dîn slfmerîch boast,
 Of huning to slikjen, for haesens of hoast!
 Dèn kryst hwer hwet bûter, in plaets fen hwet fet,
 Of wurdt 'er hwet iel stoofd, of fisk for dy bret!
 Oan pîperemintsjes hawst ek nae gjin brek,
 Om allens wurdt helle for dîn swiete bek!
 Swiet' mólke kinst' drinke, in plaets fen hwet thee,
 In wolst' dat net mear ha, den stiet for dy reê
 In romerke wîn wol, hwet wolst' den ek maer?
 Om, nimmén in 't Gae hawt 't as dou, dat is klaer!
 Haw ik dat to tankjen oan dy kaele hâns?
 Oeh oeh, laeve tretsijen den wier 'k 'er mei lâns.
 Moast ik et fen dy ha, — et graef woar mîn plak!
 Hwet preatst dou fen dîngen, — kry ik mîn gerak?
 Allinne kin 'k sitte, in sâch 'e op taen,
 In kry ik hwet oas reis, den siuchst dou al skaen;
 Mar jamk bist' nei Meinte's, tink dou der op nei,
 Hoe komst den hwer thûs, — komst' net dronken der
hwei?

Dou keartspîlest îwich, dîn hûs bist dou skouw,
 By hönk kinst' dy halde, as 'n hasse oan 't touw
 Hie ik net hwet jild hân, den wierst' ommers naet,
 Mar no bist in banjer, in no haldst dy graet!
 O, kûgels kin 'k wurde, mîn blûd fliucht oerein,
 'k Hald naet maer bi'n efter dat's îwich forsein:
 Ik seil oer 'e bûrren fortelle fen dy,
 Fen wît in fen swart in fen ald in fen ny!

Och wifke, sei Fêdde, hwet bist dow hwer maël,
 Dow bringst' uws hushalding alhiel hwer ûral :
 Om, sa lang seilst' preate, dat 't my rint uwt 't rûr,
 Mar rekkenje dêrop, in meits my net pûr !
 Hwent dèn slean ik allens hjir quart nog in klien
 Om, as 't brein my tröch rint, den jow 'k om gjin ien !
 Mar 'k seil my bederje, in hald my mar stil
 Op hoop, dat 't fen sels wol hwer betterje seil. —
 Sa snoarret den d' iene de oare mar ouw,
 In kryë s' op eltsoar mar tige 'et grouw ;
 Mar dit is de seak, in dat is 't beloop ;
 Hjea trouwden om 't jild, in, — „der sit de knoop !”

Sa keam Sjouke-om 'r den wol reis in, in rûn hjar wol
 hommels oer 't mat, as hy reis nei Fêdde's ta scoe to jûn-
 pîseljen ; mar den wier 't tröchgeans gouw hwet besluchte,
 om hy koe dat altîd sa moai eardich in oarder preate.

Lûkwol, sôkke dingen bin' lêstich.

Hie de man no oas hwet maer wille hân, wol, den hie
 hy 'r net nei omsjûn ; den hie 'r him der hwei halden.

Hy keam 'r no ek al net sa feak, mar dochs twisken-
 beiden wol, om, in minske wol dochs wöl hwet ha, is 't
 oas sa net ?

Elts sîket sîn oanhold in elts sîn fortier, in sa göng
 'et Sjouke om ek.

Hie de man in wiif hân, den hie by der sîn oanhold
 maer oen hân, mar né, dat wier 't gefal net. Sjouke-om
 is jit ald feint, in hûshaldt mei 'n moai jirrich feam, dy
 ek al forskate jirren by him winne hawt.

Hy hie gjin froulju's flesk oan him sa 't like, in 'r net fülle slach fen mat jimme tinke, om mei sok bântgûd om te gaen: „Der sit de knoop!”

Der wier oas in gaerkomste in 't Gae, in selskip, dat et „Winternocht fen Tangerbûrren” hjitte. — Dat selskip wier opriechte tröch Sjoake-om in 'n stikmennich oaren, in sa 'n ding wier oas for him in hiele laefhabbery.

Dat „winternocht fen Tangerbûrren” wier den ek sîn eagappel, om in 'e earste opslach gong dat tîge cardich. Forskate keamen 'r om 'e fjirtsjien dagen opsetten in hjearden nei 't jinge der foarfâl.

Dèn wier Dominy in dèn master Klopstok reis oan 't wird, dèn Sjouke-om of minheer Splint, in sa inkelden maer, mar 't wier al gouw sa: Heit in mêm bliuwen thûs in stioerden hjar bern 'r hinne, in ek oaren bliuwen 'r alhiel hwei. De nysgjirrichheid wier foldien: „Der sit de knoop!”

Sadwaende woar eltse kaer de keamer net iens hael-fool, in dy 'r al keamen, wieren to graet for 'n skûdel-doek in to lits for 'n dweil!

Böppe allens moast min den jit oansjen, dat 'r in rêst by de graette pomp omhokelden, in der de tiid to 'n ein brochten mei alderhande ouwwaide preatsjes, in de leugen-bank op 'e lange brêgge woar ek tîge besocht.

Dêr die Marten Heins, ien dy by tîden reis 'n deimen-nich ûnder wetter wier, den 't wird; der woar lichd in lake dat 'et reasde; — dêr woaren ûnskiklike preatsjes rûndield, hwerfen 'n fortsoenlik minske in ouwgrîs hawt; in hwet maer is, dêr woar flokt, dat jin grîse oer 'e grouwe göng!

Marten Heins wier sa hwet et pukje, dy koe 't den sa moai sisse!

T a j e f t.

---

1. Hwa is de foarsjonger fen 'e kikkerts ?
2. Hwet is moarn, in hwet seil jister wêse ?
3. Hwet Romein is 't maest bekind ?
4. Hwa binne to wrald tein in nae stoan ?
5. Hwet is net riucht, in dogs gjin kwead ?
6. Hwa sit oan 'e earen ta in 'e skild ?
7. Hwer smakket de wîn 'et bêt ?
8. Nim er hwet ouw, in 't wurdt graeter ; dög 'er hwet by in 't wurdt lîtser ; hwet is dat ?
9. Oer hwet hweî wurdt fülle spritsen, der dogs nimmen 'er op rint ?
10. Hwer is de himmel nea blouw ?
11. Hwer gjit min in, as min tsien jier ald wurdt ?
12. Hwet hier hawt de moaiste feam in uws Lân ?
13. Hwet kjessen barne langer, litsene of gettene ?
14. Hoe fier kin min in elts bök oprinne ?
15. In hökker fesse kin min neat jitte ?
16. Hökker ljue bin' 't maeste gastfry ?
17. Hoe fülle mesken matte 'r oan 'n ouwbreide hoas ?
18. Hwa laert net in kin dogs alle talen sprekke ?
19. Hwet ûnderskie is 'r twisken 2×2 in soerkoal ?
20. As 't 'er is, is 't net plus, is 't 'er net, den is 't ek net goed. Hwet is dat ?

21. Hwet boêk kin net neiprinte wurde ?
22. Hôkker dierespil wier alhiel in 'e haek ?
23. Hwennaer liket in boer wakker op 'n gâns ?
24. Hwet wöl elts jongfeam graech in hjar bêd ha ?
25. Hwerom reint 'et nae twa dagen efterien ?

A n t w i r d e n .

1. Dy 't earst begjint.
2. De deif fen joed.
3. Pontius Pilatus ; om elts kristen-minske kin him fêst wöl.
4. Alle minsken dy jit libje.
5. As min de riuchter want oan 'e löfter hân döcht.
6. Immen, dy 'n hoed op 'e hülle hawt dy net betelle is.
7. Op 'e tönge.
8. In gat.
9. Oer 'e molk-wei, böppe in 'e löft.
10. In 'e tsjerke ; de himmel fen 'e preekstoel.
11. In jins ôlfde jier.
12. Hjar egen hier.
13. Gjin ien fen twaen ; om hjea barne to'nein.
14. Oan 'e midden ta ; om fjirder rint min 'r hwer ta'n uwt.
15. In 'n fôle fesse.
16. Earme ljue ; om dy kryë net jamk gasten.

17. Net ien mear; hwent as de hoas ouwbreide is, sitte alle mesken 'r oan.
18. De wjêrklank.
19. 't Earste is *wet*makke in 't oare is *in*makke.
20. De honger.
21. 't Boek fen de Natûr.
22. Dat fen Noach.
23. As in abbekeat him plôket.
24. Plôm.
25. Om 't er alfêd in nacht twiskenbeiden is.

